

BUDOUCNOST CÍRKVE

Konference k 35.výročí vzniku
DCŽM Křižovatka Příchovice
– *Jan Balík*

Sociologické aspekty
a hodnotový systém
dospívajících
– *Petr Sak, Karolína Kolesárová*

DCŽM - sociální determinant
rozvoje osobnosti
mladého člověka
– *Zuzana Chanasová*

Nový dokument
o liturgické hudbě
– *Jan Balík*

EDITORIAL

Milí čtenáři,

otevřeli jste poslední číslo časopisu Budoucnost církve roku 2014.

V sobotu 18. října 2014 se v Příchovicích konala konference s názvem: Příspěvek center života mládeže k rozvoji identity mladých lidí. Přinášíme některé přednášky, které na této konferenci zazněly. Kompletní sborník všech příspěvků vydá Sekce pro mládež ČBK v první polovině roku 2015.

Sekce pro mládež byla pověřena biskupy tvorbou dokumentu o liturgické hudbě, zvláště ve vztahu k mládeži. Zde se dočtete o průběhu jeho tvorby a o tom, kdo všechno se na jeho přípravě podílel.

Rizikové chování mládeže v dospívání je nová kniha, kterou doporučujeme k prostudování. Naleznete zde její anotaci. Knihu je možné zakoupit přes Sekci pro mládež za zvýhodněnou cenu.

Ve dnech 27. - 28. 11. 2014 se uskutečnila 20. Konference o mládeži, kterou pořádala Sekce pro mládež ČBK pro pracovníky v pastorační mládeže ze všech různých hnutí. Její závěry překládáme na dalších stránkách.

Věřím, že jste byli během celého roku 2014 s naším časopisem spokojeni a že články, které v něm vycházely, byly pro vás inspirací a povzbuzením pro vaši práci s mládeží.

V případě, že máte jakékoli připomínky, postřehy, návrhy nebo dotazy, pište na mail: mladez@cirkev.cz. Budeme rádi za vaši zpětnou vazbu.

Věřím, že se na stránkách časopisu Budoucnost církve budeme scházet i v příštím roce.

Veronika Lehrlová

BUDOUCNOST CÍRKVE, časopis pro podporu pastorace mládeže. Ročník XXI., číslo 5. Vychází 5x ročně. Vydává: Asociace křesťanských sdružení mládeže, o.s. a Sekce pro mládež České biskupské konference, Thákurova 3, 160 00 Praha 6.

Redakční rada: SCS. Lic. Kateřina Regendová, P. ThDr. Jan Balík, PhD., P. Mgr. Roman Kubín.

Šéfredaktor: P. ThDr. Jan Balík, PhD.

Redakce: Veronika Lehrlová, Zdeňka Jakešová, Marie Světníčková, Anna Brabcová a Josef Čaban.

Adresa: Thákurova 3, 160 00 Praha 6, tel.: 220 181 739, mladez@cirkev.cz.

Grafika: Martin Vocet

Grafika obsahu a sazba: Milan Čok

Tisk: Tiskárna Kleinwächter, Frýdek-Místek

Registrace MK ČR E 18746. ISSN 1803-8131.

Objednávky přijímá redakce časopisu. Rozšiřuje se bezplatně.

OBSAH

Editorial	2
Aktualizovat trasu	3
Konference k 35.výročí vzniku DCŽM Křižovatka Příchovice	4
Sociologické aspekty a hodnotový systém dospívajících	6
Diecézní centrum života mládeže - sociální determinant rozvoje osobnosti mladého člověka	14
Souhra manažerských a spirituálních principů v praxi DCŽM	20
Nový dokument o liturgické hudbě	26
Soubor doporučení české biskupské konference pro používání liturgické hudby při bohoslužbách, zvláště ve vztahu k mládeži	30
Anotace - Rizikové chování v dospívání a jeho vliv na zdraví	33
Nabízet náctiletým čas a přijetí - 20. konference o mládeži	35
Závěry 20. konference o mládeži	37
Nakladatelství Paulínky	38

AKTUALIZOVAT TRASU

Uplynulé měsíce a letošní diecézní poznávací hra mi přinesly nesčetně hodin a kilometrů za volantem. Projížděla jsem místy chronicky známými, ale k některým cílům jsem směřovala poprvé. Občas mi dělala společníci GPS navigace i se svými průpovídkami. Hláškám typu: „Přepočítávám trasu“, nebo v upravené verzi také „Hele, až to půjde, tak to otoč.“, jsem se nejprve smála, protože svými zkratkami jsem si byla jistá. Ale pak mě podobné komentáře začaly vadit, a tak jsem po menším váhání vypnula zvuk a později celou GPS. Však už jsem toho tolik najezdila, a také jsem předtím orientačně studovala autoatlas, tak základní orientaci mám... Problém nastal v okamžiku, kdy mě zastihla tma, do toho jsem vjela do husté mlhy, a navíc - ten autoatlas byl starší než já, takže mě stále překvapovaly obchvaty, dálniční přivaděče apod. Zkrátka jsem v jednom místě přehlédla nenápadnou odbočku a solidně zabloudila. Díky spěchu a nechotě zastavit a pořádně se zorientovat, mě pak stálo hodně energie, abych našla nějaký záchytný bod a od něho cestu vedoucí k cíli.

V osobním životě i ve službě občas také přijde

mlha, tma či jiná nepohoda, ve které, ačkoliv „známe terén, směr i cíl“, můžeme přehlédnout některá důležitá znamení a směrůvky. Je proto dobré nevypínat tu životní navigaci, kterou je sám Bůh, ale naopak spolupracovat s ní. Ačkoliv se nám někdy může zdát, že to světlo ve tmě nás oslňuje a hlas, který komentuje naše počínání, nás ruší nebo otravuje. Ať jsou pro nás Advent a Vánoce příležitostmi zahlédnout znovu „světlo svítící ve tmě“, naslouchat tichému, láskyplnému hlasu, zastavit se a „aktualizovat trasu“. Ne s našťvaností na sebe a celý svět, ale s pokorou, důvěrou a trpělivostí vůči sobě i druhým.

Ježíš Kristus přišel na svět z lásky, aby žil náš život, byl nám světlem, pomocí, jistotou, radostí a nadějí... Mějme odvahu (ve spojení s Ním) k aktualizaci našich dnů všedních i svátečních, nebojme se „přepočítat trasu“, a pokud je potřeba, tak „to i otočit“.

Ať nás láska a moc, radost a naděje vtěleného Boha provází každým okamžikem příštího roku!

*Mgr. Ludmila Horáčková
DCM Hradec Králové*

KONFERENCE K 35. VÝROČÍ VZNIKU IDCŽM KŘIŽOVATKA PŘÍCHOVICE

Jan Balík

V sobotu 18. října 2014 se konala v Příchovicích konference s názvem: Příspěvek center života mládeže k rozvoji identity mladých lidí. Účastnili se jí odborníci z České a Slovenské republiky, svůj příspěvek zaslal i Mons. Renato Boccardo, bývalý šéf Sekce pro mládež Papežské rady pro laiky.

Príležitostí k uspořádání konference byla skutečnost, že letos uplynulo 35 let od chvíle, kdy byl do této farnosti poslán, tehdy všemocnou StB, P. Miroslav Šimáček. Kolem něj se pak na horské faře začali scházet mladí lidé, a tím byl dán základ pro vznik center života mládeže.

Pořadatelem mezinárodní konference byla Sekce pro mládež ČBK a slovenský Inštitút rodiny Jána Pavla II.

Vědecký výbor tvořil apoštolský exarcha Mons. doc. ThDr. RNDr. Ladislav Hučko CSc., doc. Jaroslav Šebek, Ph.D., P. ThDr. Jan Balík, Ph.D. a prof. ThDr. Stanislav Vojtko, Ph.D. ze Slovenska.

O významu a přínosu center života mládeže se diskutovalo z biblického, pastorálního, psychologického, sociologického a pedagogického hlediska. Uvádíme seznam přednášejících a název jejich příspěvku:

Mons. doc. ThDr. RNDr. Ladislav Hučko CSc.: Společenská a individuální dimenze křesťanství.

PhDr. Martina Kosová: Křížovatka dospělost - reflexe a inspirace k volbě životního povolání z pohledu psychologie.

Pavel Fišer: Svět, ve kterém žijí současní mladí lidé a odpověď evangelia.

Mgr. Miroslav Šimáček: Nezbytné prvky

spirituality a pastorační činnosti DCŽM.

ThLic. Andrej Darmo, Th.D.: Rozvoj center prijatia ve Slovenské republice.

Mgr. Vladimír Novák: Role týmu pro účinnou službu DCŽM.

Mgr. Josef Kadlic: Doprovázení mladých lidí na cestě víry.

PhDr. Jaroslav Šturma: Základní a neměnná očekávání mladých lidí.

ThDr. Jan Balík, Ph.D.: Adekvátní předávání víry mladým lidem současnosti.

Prof. ThDr. Stanislav Vojtko, Ph.D.: Pavlovo chápání manželství v listě Efesanům z pohledu Jana Pavla II.

PaedDr. Zuzana Chanasová, Ph.D., M.A.: Diecézní centrum života mládeže - sociální determinant rozvoje osobnosti mladého člověka.

Mgr. Ing. Marie Nováková: DCŽM jako prostředí neformální výchovy mladých lidí.

PhDr. et ThDr. Radek Mezulánik, Ph.D.: Situace současné mládeže z pohledu masové komunikace.

Mgr. Jan Šimáček: Souhra manažerských a spirituálních principů v praxi DCŽM.

Své příspěvky na konferenci zaslali: doc. Petr Sak, doc. Jaroslav Šebek, kardinál Miloslav Vlk a dlouholetý zodpovědný za sekci mládeže Papežské rady pro laiky arcibiskup Mons. Renato Boccardo: „Společně s vámi

děkuji Pánu za všechno dobré, co DCŽM přinesla pro dobro mladých lidí a dobro církve v ČR, za tento výjimečný popud, který vytryskl v srdci a hlavě P. Miroslava!“ vzkázal arcibiskup.

Cílem diskuse bylo nejen ukázat na přínos center ve formaci mladých lidí, ale také se zamyslet, jak reagovat na změny, jež společnost prodělává a jež mají vliv na mentalitu mladých lidí. Účastníci se shodli, že i když ve světě probíhá mnoho proměn, základní potřeba

a očekávání mladých lidí se nemění: „Jsou citliví na lásku, na přijetí, na vztahy a jsou ochotní se nasadit pro smysluplné aktivity,“ uvedl Andrej Darmo ze Slovenska z DCŽM ve Španieľ Dolině.

Výsledky konference budou k dispozici ve sborníku, který Sekce pro mládež ČBK vydá v prvním čtvrtletí roku 2015.

V tomto čísle Budoucnosti církve přinášíme několik příspěvků, které zazněly na konferenci.

Nechce nám snad Pán říci, že právě „pole víry“ není nějaké místo na mapě, ale jsme to my sami? Ano, je to tak. Každý z nás, každý z vás, já, všichni.

Papež František – promluva na vigílii SDM Rio de Janeiro 2013

SOCIOLOGICKÉ ASPEKTY A HODNOTOVÝ SYSTÉM DOSPÍVAJÍCÍCH

Petr Sak, Karolína Kolesárová

Publikace autorské dvojice sociologů jsou dlouhodobě přínosné a podnětné pro práci s mládeží. Jednak proto, že ve svých výzkumech mladých lidí vychází z poznatků získávaných od konce 70. let minulého století, a pak proto, že dlouhodobě přichází s originálním myšlením, které, jak je vidět i v tomto příspěvku, nekráčí v mainstreamu a politická korektnost je jim cizí.

Jednou z charakteristik současné generace mládeže je její diferencovanost. Uvedeme-li téměř jakoukoliv charakteristiku současné mládeže, může kritik poukázat na skupinu mládeže, která se této charakteristice nejen vymyká, ale svým chováním je jí přímo protikladná. Zabýváme-li se syndromem rizikového chování v dospívání, je proto třeba vycházet z toho, že se SRCH (syndrom rizikového chování v dospívání) netýká celé dospívající generace. Je třeba hledat skupiny ohrožené syndromem a faktory, podílející se na konstrukci takovýchto skupin.

Člověk je jednota biologického, psychického a sociálního, a zatímco jako biologický tvor se narodí, společenským tvorem se stává postupně. Z biologické danosti se postupně vynořuje „zoon politikon“. Jako v přesýpacích hodinách se „sociálně“ rodiny, lokality, národa a dnes již i globální civilizace přenáší do jedince, který ho zvnitřňuje. I při nejvyhraněnější individuálnosti, je jedinec po celý život vnořen do sociálna svých „sociálních entit“, a jeho život se odehrává v interakci s nimi. Stav a vývoj sociálních entit se promítá do osobnosti člověka podle jeho životní fáze, osobnostních specifik a individuálnosti jeho sociálního pole.

Míra ohrožení syndromem rizikového chování je dána životní fází, osobností jedince, kvalitou jeho sociálního pole a stavem a vývojem společnosti.

Jedinec a generace na své cestě životem procházejí životními fázemi, z nichž každá je charakterizována ontogenezí psychiky, sociální zralostí, životní zkušeností a pozicí ve společnosti. Syndrom rizikového chování ohrožuje skupinu, která se nachází mezi dětstvím a dospělostí. Z této přechodové fáze vyplývá řada rizik. Z dětství ještě přetrvává značná citlivost a flexibilita vůči podnětům ze společnosti. Nové jevy ve společnosti v pozitivním i negativním významu nejdříve reflektuje a začleňuje do svého chování právě mládež. Mládež se také chce distancovat od předchozí etapy dětství a manifestovat svou dospělost. Tato motivace je často příčinou „siláckého“ chování na hraně sociální, morální či právní normy nebo dokonce za ní.

Sociální status mladistvého obsahuje určitou společenskou toleranci k experimentování a k odchýlkám od norem chování. Tato tolerance je součástí kultury, v níž je dospívání vnímáno jako obtížný až bolestný proces, jako proces hledání sebe sama, s řadou možných excesů. V uměleckých dí-

lech jsou příslušníci střední a starší generace, kteří nemají pochopení pro toto hledání a experimentování, líčení jako konzervativní, necitlivé záporné postavy. Tento postoj společnosti, umocněný současným liberalizmem otevírá mladé generaci k chování mimo společenskou normu prostor větší než kdykoliv předtím.

V průběhu devadesátých let došlo k prudkému poklesu významu ideových či duchovních směrů pro mládež. Konzervatismus, liberalismus, socialismus, marxismus, katolictví a další směry nejsou pro jednání mládeže něčím reálným, něčím co by bylo jakýmsi kompasem pro jejich život, co by se podílelo na formování jejich životního scénáře a strategie. Jejich chování je určeno pragmatizmem a hédonizmem. Přitom obsah vědomí člověka je pro jeho život a chování významné i z hlediska prevence oproti negativním vlivům a rizikovým faktorům SRCH. Empirický výzkum (Sak, 2000, s. 217) jednoznačně prokázal souvislost mezi absencí životních cílů a deviantním vývojem. Ve 14 letech mělo životní cíl z normální mladé populace 76 %, zatímco z mladistvých delikventů ve věznicích pouze 58 % a z narkomanů dokonce jen 38 %.

Kvalita hodnotové orientace, životní cíle a ideová zakotvenost mají zásadní význam pro ochranu dospívajících před rizikem syndromu rizikového chování. Sociální pole (Sak, 2000) jako výrazná složka životního pole člověka je v dynamické rovnováze s osobností jedince. Má vliv na utváření a proměny osobnosti člověka a v opačném směru osobnost člověka aktivně působí na modifikaci jeho sociálního pole. Poměr vlivu sociálního pole na osobnost a osobnosti na sociální pole se mění se sociálním zráním jedince. Jedinec se svým způsobem rodí do určitého sociálního pole a v prvních obdobích vývoje dominuje vliv sociálního pole

na opačným působením. V následném vývoji roste vliv aktivního působení jedince na utváření sociálního pole. Každý jedinec má své jedinečné sociální pole, přes které se individualizují a modifikují vlivy společnosti a působení makrosopečenských procesů a dále se zvyrazňuje individualizace daná genetickou výbavou člověka. Dominantním prvkem sociálního pole dítěte je rodina, jejíž pozice, i přes určité zpochybňování v sociálním věku mládeže, je silná i v dalších životních fázích. Rodina byla vždy významným stabilizujícím a konsolidačním prvkem v rodině dítěte a mladistvého, avšak tato role nabývá ještě na významu v obdobích, v nichž společnost prochází krizí a směřuje ke společenské anomii. Rodina potom neplní pouze své tradiční funkce, ale nahrazuje i funkce společnosti a před vlivem společnosti dítě ochraňuje.

K významné restrukturaci sociálního pole dochází v přelomovém období mezi dětstvím a mládím. Dominance rodičů a rodiny v sociálním poli ustupuje a zvyrazňuje se pozice a funkce prvků jako jsou kamarádi a party. Tato proměna sociálního pole se děje za situace poměrně nízké sociální zralosti a psychické vyspělosti. Sociální a psychická zralost fungují celoživotně jako obrana před negativními vnějšími stimuly, čím nižší zralost, tím více je jedinec ohrožen podněty z vnějšku, a to platí celoživotně. Restrukturace sociálního pole v období na hranici mezi dětstvím a mládím navozuje z hlediska vztahu mezi sociálním polem a osobností dospívajícího nejrizikovější období v celém životě. Jedinec je vystaven podnětům mimo kontrolu rodiny, aniž by byla sociální a psychická zralost všech mladistvých na takové úrovni, aby byli schopni relevantně na tyto podněty reagovat. To je obecný generační faktor ovlivňující SRCH (syndrom rizikového chování v dospívání). K tomu se přidávají

rizika vyplývající ze specifík sociálního pole každého jedince.

Společnost nepůsobí na děti a mladistvé pouze prostřednictvím svých institucí a subsystémů specializovaných na výchovu a vzdělávání jako je školský systém, ale působí totalitou veškerých sociálních jevů, procesů a událostí, které se ve společnosti odehrávají. Toto působení na rozdíl od výchovy je nezáměrné, neplánované, necílené, ale přesto účinné. Funkcionální působení může být v souladu s výchovným působením, ale také mu může být protikladné. Čím více se funkcionální působení na mladou generaci odlišuje od výchovného působení, tím je záměrná výchova a socializace méně účinná. Prohlubování disonance mezi intencionálním působením (výchovou) a funkcionálním patří k procesům vedoucím k sociální anomii. Mladá generace ve svém sociálním zrání a socializaci nepřebírá od společnosti a od předchozích generací hodnoty a sociální normy, anebo je nezvnitřňuje v dostatečné míře a rozsahu.

Tento trend je posilován mezigeneračními vztahy. Nikdy nebyl vztah mezi mladou a starou generací, zvláště ve směru od mladé generace, tak špatný jako v současnosti. (Sak, Kolesárová, 2012). Politici a média posilují v mladých lidech negativní emoce a postoje ke staré generaci (Přemluv bábu, 2008) výroky o tom, že staří lidé parazitují na společnosti a mladí musí pracovat na staré lidi. Stále rozšířenější jsou názory, že staří zabírají pracovní místa mladým. U mladé generace můžeme také nacházet neobvyklá stanoviska určité nadřazenosti vůči staré generaci, vyplývající z vyšší počítačové gramotnosti a ze skutečnosti, že stará generace žila ve společenském zřízení, které je každodenně médií a politiky označováno za zločinecké, nelidské a zrůdné. Lidé, kteří v tomto zřízení žili, vlastně kolaborovali

a budovali zločinecký politický systém. Lze si vážít starých lidí a generace, která ovládá nové informační a komunikační technologie hůře než mladí a prožili život v nesvobodě a nedemokracii? Může mládež u lidí takovéto generace hledat životní zkušenost, nacházet moudrost? Ovšemže ne, z plochého pohledu mládeže bez životních zkušeností a často stále žijící na úkor rodičů a společnosti to je vyloučené.

Vytěsnění seniorů z veřejného a mediálního prostoru se promítá negativně na stav a vývoj společnosti. Názory, postoje, hodnoty, nadhled, tolerance, životní zkušenost a moudrost seniorů ve společnosti chybí. Společnost potřebuje aktivitu generací ve všech životních fázích, od mládí po stáří. Posílení pozice generace v jedné fázi a oslabení jiné zesiluje disharmonické procesy ve společnosti.

Stav společnosti má vliv na jedince všech věkových a sociálních skupin, ale dospívající jsou stavem společnosti ovlivněni více než ostatní, proto mezi faktory ovlivňující syndrom rizikového chování dospívajících patří i ekonomický, morální, ideový, duchovní a sociální stav společnosti. Stav společnosti můžeme analyzovat a hodnotit na škále mezi krajními póly. Jeden krajní stav charakterizují pojmy jako je sociologická kategorie „sociální anomie“ či nemocná společnost Ericha Fromma. (Fromm, 2009). Opačnou krajní polohu můžeme charakterizovat jako zdravou funkční společnost, s níž se její členové ztotožňují, v níž vidí svou perspektivu a optimisticky hodnotí její vývoj. Ve společnosti jsou právní normy a represe v pozadí, protože členové společnosti se ztotožňují s hodnotovým systémem, se systémem morálních a sociálních norem chování, politické elity mají přirozenou autoritu ve společnosti a jejich chování představuje vzory, které jsou předmětem socializace mladé generace.

Současnou českou společnost spíše můžeme charakterizovat pojmy sociální anomie a nemocné společnosti. Mladá generace je ze stavu společnosti a především politiky znechucena, ale zvláště ve srovnání s poválečnou generací mládeže není ochotna se angažovat pro změnu. Naopak mírný vzestup hodnoty „společenská angažovanost“ je dán malým podílem mladých lidí, pro které je využívání pozice v zastupitelstvech všech stupňů příležitostí k osobnímu obohacování prostřednictvím provizí a zadávání zakázek blízkým firmám, včetně firem s akciemi na doručitele. Pro tento typ mladých lidí není praxe politiků něčím zavržením, ale je to inspirace. Stačí uspět ve volbách a začínající mladý politik „má vystaráno“. V devadesátých letech byl rozšířený optimistický a naivní názor, že až odejdou politici, kteří žili v předlistopadové společnosti a nastoupí politici narození či vychovaní po listopadu 1989, dojde k zásadnímu obratu v politice. Po zkušenostech s parlamentem z let 2010 - 2013 a s těmi nejmladšími poslanci, se tento názor a s ním i optimismus vytrácí. Politik, tím spíše mladý a začínající, se adaptuje na stav společnosti a ve společnosti aktuálně probíhající procesy. Sociální a politické zrání mladých lidí vstupujících do politiky probíhá v sociálním prostředí politické korupce, mravní a duchovní vyprázdněnosti, v němž imperativem jednání je směna politického vlivu a moci za osobní výhody a peníze. Společenská a politická realita současné české společnosti zrodila typ zcela nového mladého politika, zcela nesrovnatelného s politikem padesátých, šedesátých či sedmdesátých let, který je produktem marasmu společnosti a tento marasmus dále prohlubuje a společnost vede k anomii. Mladá generace je stavem společnosti znechucena natolik, že většina vysokoškolských studentů chce emigrovat a současně politici z jejich generace či o málo starší tento stav prohlubují.

Sociální anomie znamená, že ve společnosti přestávají platit morální normy a normy sociálního chování, rozkládá se hodnotový systém společnosti, právo je obtížně vymahatelné a moc je zneužívána. To vše v české společnosti již platí. Dokonce státní zástupkyně na veřejném semináři prohlásila, že vzhledem k výsledkům české policie a státního zastupitelství, by bylo lepší je zrušit. Parlament a další státní instituce vytvořily podmínky ke vzniku exekutorské mafie, vůči níž je běžný občan bezmocný. Odhady hodnoty rozkradeného státního majetku po roce 1989 se pohybují mezi 3 - 5 biliony a při tomto rozsahu jedinou krádež odsoudil švýcarský soud, a to navzdory potížím, které mu české instituce působily. V rozhovoru pro Hospodářské noviny bývalý český premiér Stráský (Stráský, 2013) sdělil, že rozkradení státního majetku byl záměr tehdejších politických elit. Cílem prý bylo, aby majetek získal soukromé majitele. Zdá se, že otázkou, co udělá masové rozkradení státního majetku mravně a duchovně se společností, se politické elity nezabývaly.

Jsou věci, které lze zvážit či spočítat a z toho vyvodit v jaké ekonomické krizi se česká společnost nachází. Jsou však věci, které nelze ani zvážit ani spočítat a takové věci jsou možná nejdůležitější. Jedná se o ztrátu smyslu v české společnosti, v současnosti je česká společnost smyslově vyprázdněná. Od vzniku Československa v roce 1918 taková situace ještě neexistovala. Dokonce i v normalizaci byl smysl v jejím překonání a do budoucna se přesouvaly naděje a naplnění různých smyslů podle diferenciací společnosti. Současnost je vězením konzumu, maximalizace zisku nebo boj o přežití. To však nemůže být pro normálního člověka smysluplné. Stav smyslové vyprázdněnosti společnosti je rizikový faktor především pro dospívající. Dospívání charakterizuje Václav

Příhoda také jako metafyzické období (Příhoda, 1967) v němž jedinec ve zvýšené míře hledá smysl života, smysl společnosti a všeho jsoucna. S neokoralou duší a bez pomoci stereotypů a automatismů v chování i myšlení, do nichž zapadneme v dospělosti, se dospívající obtížně vyrovnává se společností a se životem, který nemá smysl. Ztráta smyslu v přirozeném světě je také za jednou z hlavních charakteristik současné mladé generace - odchody z přirozeného světa. Existence mimo přirozený svět je společná, bytování prostřednictvím drogou změněného vědomí v „jiném světě“ nebo po přechodu digitální bránou prostřednictvím nových technologií v kyberprostoru. Drogou změněné stavy vědomí a virtuální realita se odlišují cestou dosažení, mají jiný charakter, ale společnou existenci mimo přirozený svět.

Ve společnosti existují organizace, jejichž specifickým posláním je vnášet do společnosti spiritualitu. Zdálo by se, že za situace smyslové a duchovní vyprázdňenosti společnosti určitou kompenzací těchto funkcí poskytnou tyto organizace a především nejvýznamnější z nich, římsko katolická církev. Jaké poselství však dospívající ve veřejném a mediálním prostoru od katolické církve dostávají. Chování čelných církevních představitelů ukazuje pouze posedlost majetkem a spirituální vyprázdňenost. Tím jen posilují trend, který u mládeže trvá od devadesátých let, a to je sekularizace. Prostřednictvím každého dalšího populačního ročníku mládeže se česká společnost stává sekulárnější. Česká katolická církev se tak dokonce v rozporu s papežem Františkem, stává ostrůvkem s orientací na majetek, uvnitř nově se reformující římsko katolické církve, podobně jako se česká společnost stává ostrůvkem neoliberalismu v západní společnosti, která hledá východiska z krize neoliberalismem způsobené.

Při komparaci a hodnocení mládeže je

nutné rozlišovat dva pohledy. První hodnotí mládež jako generaci v dané životní fázi a druhý ji hodnotí jako konkrétní historickou generaci v životní fázi mládeže. Mládež tudíž srovnáváme s jinou generací ve fázi mládeže a vývoj mezi stavy těchto dvou generací. Dále můžeme mládež srovnávat s generacemi v jiných životních fázích. Obě tyto komparace přinášejí nové poznatky o mládeži a pomáhají ji pochopit.

Vzhledem k tomu, že máme výsledky výzkumů tvořících časovou řadu v rozpětí od roku 1984 do roku 2011, je možné provádět oba typy komparace. Tyto komparace jsou možné vzhledem k tomu, že se jedná o výzkumy hodnotových orientací prováděné stejnou metodikou na reprezentativním souboru české populace a tedy také na reprezentativním souboru mládeže. Pro publikaci jsme časovou řadu z důvodů přehlednosti omezili na postačujících sedm výzkumů. Při výzkumu respondenti přiřazovali každé z 24 hodnot kód vyjadřující význam hodnoty pro ně. 1 znamená nejnižší význam, 5 nejvyšší význam. Pro věkové skupiny je spočítán index jako průměr hodnoty pro danou skupinu. Obr. 1 zobrazuje vývoj vybraných hodnot u stejné věkové skupiny 15-30 let mezi roky 1984 a 2013, tedy ve větším intervalu než je rozpětí mezi dvěma generacemi. Vidíme nejen rozdíly mezi dvěma generacemi mládeže, ale také jak postupně k tomuto rozdílu v preferenci hodnot docházelo. K dispozici máme další data a analýzy těchto dat (Sak, 2000; Sak, Kolesárová, 2004, 2013), kterými doplníme poznatky z uvedeného grafu.

Od počátku devadesátých let do roku 2011 u mládeže narůstá hédonistická orientace a zvyšuje se hodnota „majetku“ (3,1 x 3,6) a „platu“ (4,0 x 4,2). Změna hodnoty platu je menší, probíhala s odstupem za změnou hodnoty majetku a počátkem devadesátých

let dokonce klesala. Je možné, že se jedná o souvislost s privatizací devadesátých let, s mimořádnou situací majetkových přesunů, v níž plat působil nezajímavě a nepodstatně. Majetky byly rozděleny a plat se stává stále významnějším pro udržení prosté existence. Trend potvrzují diference mezi věkovými skupinami 15-18 a 19-23 let. Pro nejmladší věkovou skupinu mládeže má plat nejvyšší hodnotu. To platí i o hodnotě majetku. Devalorizace sociálních hodnot je vidět u hodnoty „být užitečný druhým lidem“. V roce 1984 byl index mládeže ve věku 15 – 30 let 4,1 a v roce 2005 klesl na 3,7. Posun na 3,8 v roce 2011 by mohl znamenat určitou stabilizaci vývoje. Pokles vidíme také u globálních hodnot „mír“ (4,8 x 4,2) a „životní prostředí“ (4,7 x 4,1). Tento pokles koreponduje se snižováním sociálních hodnot a se zvýšenou orientací na sebe a na své prožitky.

Obr.1 Vývoj vybraných hodnot v letech 1984 - 2011

Hédonismus zatlačuje do pozadí jak globální hodnoty mír a životní prostředí, protože se jedince domněle bezprostředně netýkají, tak i hodnotu dalších lidí a sociálních entit. Ovšem při již zmíněné diferenciaci mladé generace se mezi mládeží setkáváme i s alternativními až extrémními přístupy.

V generačním srovnání vidíme hodnoty, které u následné generace mají větší význam a hodnoty s nižším významem. Existují však také hodnoty, u kterých při generačním srovnání nevidíme rozdíl, ale další výzkumy v mezidobí umožňují sledovat, co se s hodnotou dělo v tomto mezigeneračním období. Takovými hodnotami jsou „společenská prestiž“ a „být úspěšný v zaměstnání“. Po listopadovém převratu v „nové společnosti“ došlo k mírnému poklesu těchto hodnot a v posledním období došlo naopak k je-

řích valorizaci, dokonce mírně nad původní úroveň. Tyto posuny vypovídají o změnách ve společnosti. Zatímco před listopadem rozdíl v životní úrovni člověka úspěšného a neúspěšného nebyl zvláště dramatický a nejednalo se až o otázku přežití, v současnosti úspěšnost je pro přežití nutná. Bezdomovectví, exekuce, osobní bankroty nejsou vzdálené abstraktní pojmy, ale součást každodenního života. Význam hodnoty „společenská prestiž“ se utváří v dětském věku. Značkové oblečení, značka mobilu již u dětí určují sociální pozici v kolektivu a to s dětmi postupuje až do dospělosti. O tom, co tvoří společenskou prestiž, rozhodují média a sociální sítě. K tomuto jevu se vztahují i nejfrekventovanější pojmy ze slovníku mládeže, „být in“, „cool“.

Ve vývoji mládeže v posledních dvaceti letech dochází k poklesu autority jako takové a všech konkrétních typů autorit (Sak, 2012). Prudce se snížil vliv ideových a duchovních směrů na mládež a také klesá vliv jednotlivých hodnot a vliv celku hodnotové orientace na mladé lidi. Co určuje chování mladých lidí, co ovlivňuje jejich životní směřování? Především to je pragmatismus, hédonismus a nový druh společenské konformity, spojený s digitalizací společnosti a s životem v kyberprostoru. S tím souvisí motivace peněz a majetku a specifická sociabilita mládeže. Na jednu stranu nízká míra propojenosti se sociálními entitami a nízká sociální solidarita, a na druhou stranu závislost na reklamních a marketingových produktech, včetně životního stylu jako marketingového produktu. Tato pozice je ve společnosti prezentována např. sloganem: „Daně jsou trest za úspěšnost“. Ovšem současně jsou součástí mladé generace mladí lidé s velkou mírou sociální empatie a solidarity, kteří se osobně silně angažují v pomoci sociálně potřebným. Někteří dokonce tuto

činnost vnímají jako své osobní poslání.

Nové technologie dávají vzniknout novému typu sociability a sociálních entit v sociálních sítích. Sociální sítě připomínají „virtuální včelstvo“, pulsující a existující díky „informačnímu“ obsahu, resp. permanentnímu sdělování. Podstatou není obsah, ale aktivita jeho přenášení a sdílení. To ho tvoří a udržuje při životě. Toto „pulsující virtuální včelstvo“ vytváří závislost jedinců na sobě, na svém pulsujícím obsahu. Jedinci „včelstva“ musí neustále udržovat soulad s obsahem, tedy s podstatou včelstva. Hučící virtuální úl - sociální síť jsou předávané „informace“, jejichž přijímáním a předáváním jedinec potvrzuje svou příslušnost k „včelstvu“. „Informace“ přenášené ve „virtuálním včelstvu“ jsou jakousi vibrací, na kterou se virtuální identita musí naladit, sdílet a předávat. Cílem je být „in“, být „cool“, což se vlastně učí od dětství. Pochopit racionalitu názorů a postojů jedinců „virtuálního včelstva“ je obtížné, protože jejich podstata není kognitivní, podstata je být součástí pulsujícího „včelstva“, být „in“.

Z hlediska teorie bezpečnosti (Sak, 2013) existují pro každou entitu vnější a vnitřní hrozby a rizika. I člověka můžeme vnímat jako entitu z hlediska bezpečnosti a sledovat ohrožení jeho bezpečnosti. V běžném vědomí nebo v mediálním prostoru jsou některé hrozby neúměrně zdůrazňovány, zatímco o jiných daleko reálnějších se nemluví. V Čechách je výrazně větší pravděpodobnost, že nás zabije manžel než islámský terorista, ale média v lidech neustále živí strach z islámských teroristů. Syndrom rizikového chování v dospívání (SRCH) tématicky patří do bezpečnostní vědy. Tak jako u jiných entit vnitřní bezpečnostní ohrožení je většinou větší než to vnější, tak také v naší kultuře a v naší době největší bezpečnostní hrozbou je člověk sám pro sebe. Člověk nejen v rodovém významu, ale každý konkrétní jedinec

sám sobě. Hrozby jedince vůči sobě samotnému nabývají na naléhavosti podle stavu společnosti, individuálního sociálního pole a osobnosti. Tyto faktory mohou způsobit, že latentní riziko se stane reálným a dospívající vstoupí do pásma rizikového chování. Vrcholem rizikového chování pyramidy je sebevražda, ale rizikové jsou všechny jevy zahrnované do SRCH, kouření, konzumace alkoholu a drog a další aktivity, které nejsou na první pohled tak rizikové. Tyto aktivity jsou rizikem a bezpečnostní hrozbou pro všechny lidi, ale pro dospívající ve zvýšené míře.

Literatura:

Fromm, E. Cesty z nemocné společnosti. Praha: EarthSave, 2009.

Hamanová, J., Kabíček, P. Syndrom rizikového chování v dospívání.

Přístupné z: <http://zdravi.e15.cz/clanek/priloha-lekarske-listy/syndrom-rizikoveho-chovani-v-dospivani-132984>.

Přemlův bábu, 2008. Přístupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=MLfFhdcXJhA>

Příhoda, V. Ontogeneze lidské psychiky II.. Praha: SPN, 1967.

Sak, P., Kolesárová, K. Sociologie stáří a seniorů, Praha: Grada, 2012.

Sak, P. Institut autority ve vývoji současné společnosti. In: Vališová, A. a kolektiv. Autorita v edukačním a sociálním prostředí. Pardubice: Univerzita Pardubice 2012.

Sak, P. a kol. Člověk a vzdělání v informační společnosti. Praha: Portál, 2007.

Sak, P., Saková, K. Mládež na křižovatce, Praha: Svoboda, 2004.

Sak, P. Proměny české mládeže, Praha: Petrklíč, 2000.

Sak, P. Vybrané kategorie teorie bezpečnosti. In: Sborník referátů ze semináře sekce sociální patologie MČSS, konaného ve dnech 17.-19.4.2013 v Červené nad Vltavou. V tisku

Stráský, J. Co Klaus sám necítí, nikdy neposlechne. Hospodářské noviny, 8.3.2013.

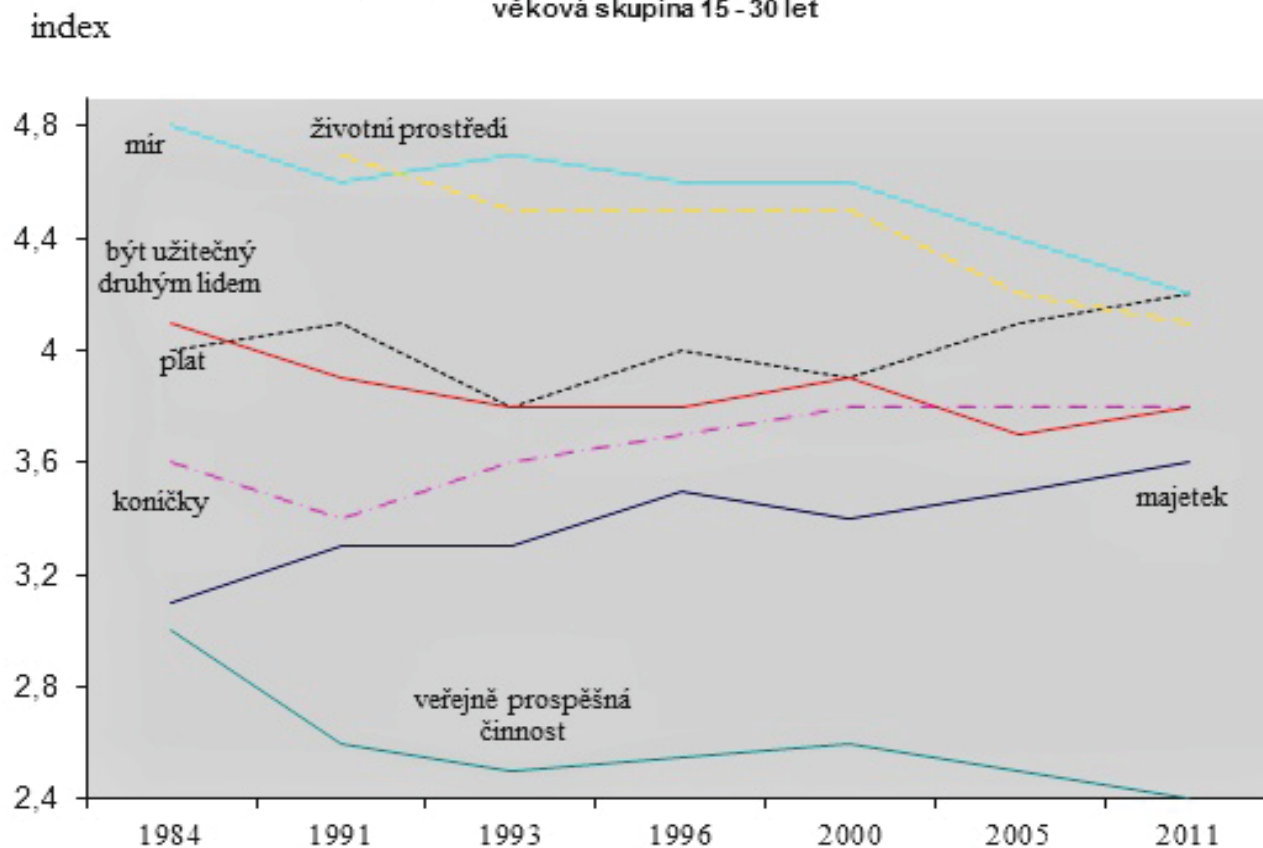
Přístupné z: <http://hn.ihned.cz/c1-59465180-jan-strasky-co-klaus-sam-neciti-nikdy-neposlechne>

Doc. Petr Sak, CSc., sociolog zaměřující se dlouhá léta na studium problematiky mládeže. Uskutečnil více než 100 reprezentativních sociologických a pedagogických výzkumů,

autor knih o sociologii mládeže: Proměny české mládeže, Mládež na křižovatce, Člověk a vzdělání v informační společnosti. Poslední jeho publikace se věnuje seniorům: Sociologie stáří a seniorů. Vyučuje na různých vysokých školách sociologii a bezpečnostní studia.

Mgr. Karolína Kolesárová, socioložka, spoluautorka výzkumů a knih svého otce doc. Saka, přednášející na Trnavské univerzitě.

Obr. 1 Vývoj vybraných hodnot v letech 1984 - 2011
věková skupina 15 - 30 let

U všech výzkumů byl sběr dat proveden technikou standardizovaného rozhovoru.

2011 - reprezentativní soubor populace ve věku 15 – 60 let obsahoval 687 respondentů.

2005 - reprezentativní soubor české populace starší 15 let obsahoval 1818 respondentů

2000 - reprezentativní soubor české populace starší 15 let obsahoval 1900 respondentů

1996 - reprezentativní soubor české populace starší 15 let obsahoval 1090 respondentů

1993 - reprezentativní soubor české populace starší 15 let obsahoval 997 respondentů

1991 - reprezentativní soubor populace ve věku 15 – 30 let obsahoval 587 respondentů.

1984 - reprezentativní soubor populace ve věku 15 – 30 let obsahoval 1561 respondentů, čtyř-
stupňový kvótní výběr

DIECÉZNÍ CENTRUM ŽIVOTA MLÁDEŽE - SOCIÁLNÍ DETERMINANT ROZVOJE OSOBNOSTI MLADÉHO ČLOVĚKA

Zuzana Chanasová

Cieľom príspevku je v krátkosti zanalyzovať vplyv Diecézneho centra mládeže Banskobystrickej diecézy v Španej Doline ako sociálneho determinantu, ktorý pôsobí na rozvoj osobnosti mladého človeka, prichádzajúceho do centra. Príspevok prináša úryvky svedectiev mladých, ale aj tých, ktorí vznik a chod centra ovplyvnili. Vyjadrenia bývalých tímákov, animátorov, či dobrovoľníkov hovoria o výraznom vplyve centra pre mládež na ich profesionálny, sociálny, duchovný ale predovšetkým osobný rozvoj.

Cieľom ľudského života je stať sa človekom. Luigi Giussani hovorí, že človek je pohnutý nejakou túžbou. Túžba je metaforicky povedané tou iskrou, ktorá zapaluje motor. Všetky ľudské pohnútky sa rodia na základe tohto fenoménu, fungujú v takomto ľudskom dynamizme. Je to práve túžba, ktorá zapaluje motor človeka. Človek sa na základe túžby rozbehne hľadať chlieb, vodu, prácu, životného partnera, viac pohodlnejšie kreslo. Beží hľadať to niečo, čo on nemá a všetci ostatní to majú. „Túžba, vo svojej povahe, otvára človeka pre skutočnosť, aby sa naučil hýbať, aby sa naučil, kde sa má formovať.“¹ No kým človek samostatne dospeje do bodu, kedy je zrelý rozpoznávať svoje túžby a správne využívať svoj motor, zanechá za sebou zástup vychovávateľov, rodičov, učiteľov, priateľov, spolužiakov, ktorí mu na tejto ceste pomáhali. Práve do tohto procesu vstupuje výchova, či formácia, ktorej cieľom je „kultivácia človečenskosti výchovným a vzdelávacím pôsobením na ľudské individuum.“²

Ako pomôcť samostatne mysliacemu mla-

dému človeku, ktorý má túžbu po seberealizácii stať sa viac človekom? Samozrejme prudkým vplyvom informácií, ktoré nás obklopujú zo všetkých strán sa podstatne mení fungovanie spoločnosti, a teda predovšetkým formácie mladého človeka.³ Okrem rodiny, v ktorej sú jej jednotliví členovia (rodičia, starí rodičia a pod.) tými najbližšími, existuje viacero sociálnych determinantov, ktoré majú vplyv na tento proces: škola, médiá, priatelia a predovšetkým rovesníci, s ktorými mladý človek trávi najviac času, a ktorých správanie a výroky ho najviac ovplyvňujú.

Ján Pavol II. uvádzal ako najvyšší cieľ pastorácie mladých ich dozretie pre osobný dialóg s Kristom, no zároveň hovoril o tom, že táto cesta vedie cez osobné stretávanie sa a nadväzovanie kontaktov medzi samotnými mladými. Ako vhodným sa v celom kontexte javil model pastorácie mládeže prostredníctvom Diecéznych centier života mládeže v Českej republike,⁴ na základe ktorých v roku 1999 vzniklo na Slovensku prvé Diecézne centrum mládeže (ďalej len DCM) v Španej Doline. Vytvoril sa tak priestor

na to, o čom hovoril Ján Pavol II., v rámci napĺňania hlavného cieľa pastorácie mládeže - vzniklo miesto, na ktorom cez osobné stretávanie mladých, mohol dozrievať ich vzťah ku Kristovi.⁵ Pre mnohých mladých, sa diecézne centrum banskobystrickej diecézy na Španej Doline stalo výrazným sociálnym determinantom, ktorý začal vplývať na rozvoj ich osobnosti a prevyšoval tak všetky ostatné.

Vyjadrenia kňazov

Okrem samotných mladých ľudí, mohli rast centra pozorovať aj kňazi, resp. sám otec biskup, ktorý ho založil. Títo kňazi pozorovali nielen vnútroný poriadok, ale aj ovocie formácie, ktoré centrum prinášalo.

Diecézny biskup banskobystrickej diecézy Rudolf Baláž, ktorý v roku 1999 zriadil Diecézne centrum mládeže⁶ pár rokov po jeho zriadení spomína: *"do centra chodievam osobne aj zo zvedavosti, aj preto, aby som mladých počul rozprávať o svojich skúsenostiach. Teším sa, že vždy tam nachádzam aj vonkajší poriadok, aj premyslene perspektívy. Je to znak vnútorného usporiadania."*⁷

Kňaz Martin F., ktorý už vyše desaťrocie s DCM intenzívne spolupracuje, hovorí: *"sú tam moji priatelia, ktorí v radostnej obete zabúdajú na seba a myslia na mladých."*⁸

Kňaz Jozef V., jezuita, niekoľkoročný koordinátor univerzitného pastoračného centra v Banskej Bystrici, ktorý do centra prichádzal v jeho začiatkoch na pomoc mladým komentuje: *"ako kňaz som od centra dostal veľa povzbudení, keď som tam pravidelne stretal desiatky šikovných úprimných mladých ľudí, ktorí sa obetavo pripravovali na službu vo farnostiach. Pre moje kňazstvo to bolo vždy mimoriadne povzbudenie a nová odvaha v tom, ako sa dá s mladými pritažlivo pracovať. Tiež to, že mi centrum vyškolilo viacerých animáto-*

*rov, ktorí mi potom veľmi pomohli."*⁹

Svedectvá mladých

Pokúsili sme sa prostredníctvom svedectiev samotných mladých, predovšetkým tímakov, vybrať úryvky, z ich vyjadrení a spomienok na DCM a vykresliť tak prínos centra pre rozvoj ich duchovnej, sociálnej, ale aj profesnej oblasti. Alojz, ktorý diecézne centrum niekoľko rokov navštevoval, aj ako člen animátorskej školy, aj ako zástupca dekanátu hovorí: *"študoval som marketingovú komunikáciu. Práve centrum mi dalo možnosť zistiť, že mám na tieto veci talent. Pravidelná tvorba propagačných a informačných materiálov sa tam dá veľmi ľahko vyskúšať. Niektoré práce, ktoré som pre centrum spravil, som použil aj pri uchádzaní na vysokú školu. Bez DCM by som asi ťažko tento talent v sebe objavil. V súčasnosti oceňujem najmä možnosť práce s médiami a materiálmi, ktoré sú komunikované veľkému množstvu ľudí."*

Po duchovnej stránke je z môjho pohľadu centrum predovšetkým miesto pre sebaaprijatie, sebarealizáciu. Len ak človek spozná, kto vlastne je a kým chce byť, len vtedy môže rásť aj v duchovnej oblasti. V súčasnosti chodím na Španiu Dolinu načerpať povzbudenie do ďalších dní. Toto prostredie motivuje byť lepším aj neskôr, keď som už v bežnom živote."

Po sociálnej stránke vnímam tiež vplyv centra. To, že viem bez problémov komunikovať s väčším množstvom ľudí, by som asi bez DCM nezistil. Taktiež úžasný dar oživovať, dodávať ľuďom úsmev, byť povzbudením, človek v sebe len tak ľahko nenájde. DCM učí ľudí vzájomne komunikovať. Toto sa v iných inštitúciách nedarí, lebo atmosféra nie je taká otvorená. DCM ešte dáva človeku možnosť uvedomiť si, že každý v spoločenstve (a teda aj následne v spoločnosti) má mať svoju vyčlenenú úlohu, ktorú si má plniť. Ja som si to najmä vďaka DCM dobre uvedomil."

Učiteľka a matka štyroch detí Marcelka H., absolventka animátorskej školy a bývalá zástupkyňa za dekanát si spomína: *"centrum mi vytvorilo možnosť komunikovať s ľuďmi bezprostredne. Zároveň som získala odvahu vystupovať pred ľuďmi (rodičmi, deťmi). Po duchovnej stránke mi to dalo väčšiu odovzdanosť a vieru v Božiu vôľu a milosrdenstvo. Po sociálnej stránke schopnosť mať dobré vzťahy, ktoré stoja na dôvere, otvorenosti, úprimnosti."*

Juraj D. strávil čas svojej civilnej služby na Španej Doline. V súčasnosti je otcom troch detí, vyštudoval na Fakulte medzinárodných vzťahov, dnes pracuje ako manažér spomína: *"najviac ma asi oslovila a duchovne formovala viera a konkrétny život ostaných v tíme. Dovtedy bola pre mňa viera len niečo medzi Bohom a mnou. Po DCM už aj medzi mnou a všetkými ľuďmi, s ktorými sa stretávam. Po duchovnej stránke ma vlastne najviac formovalo naše spoločenstvo. Napr. taký Oliver - pamätám si na môj prvý deň na civilke - taký súci chlap, mohol by študovať, zarábať peniaze, podnikáť, byť známy a slávny, ale on sa rozhodol pre život v DCM len kvôli tomu, aby mohol ostatným v centre pomáhať, pretože to považoval za Božie dielo. A to isté všetci, ktorí prišli do DCM preto, že to považovali za správnu cestu a nechali sa viesť. Dosť jednoduché, ale pre mňa vtedy až čarované. Pre svet, v ktorom sa pohyboval dovtedy, úplné nepochopiteľné. Po duchovnej stránke mi DCM, myslím, najviac dalo odvahu nechať sa viesť Bohom. Po sociálnej stránke mi rozvinulo komunikáciu, odvahu spoznávať ľudí, ich svet, motívy, hodnoty, nadväzovať kontakty. Trpezlivosť s teenedžermi."*

Ďalší civilikár, vyštudovaný inžinier Marcel H. hovorí: *"obdobie života (čas v DCM), bol pre mňa čas dozrievania. Môj duchovný život sa zlepšil, keďže som doňho zaviedol určitú pravidelnosť, či už cez duchovné cvičenia, ale*

aj cez rôzne prednášky, ktorých som sa zúčastňoval, hlavne ako organizátor; a mnoho iných vecí. Dostal som väčší rozhľad, ako fungujú niektoré veci, hlavne v zmysle pozadia, čo všetko obsahuje niečo vytvoriť, zorganizovať."

Medzi tímakmi sa počas 15-tich rokov vystriedali mladí ľudia, ktorí v súčasnosti pracujú v rôznych povolaniach. Veľa z nich malo pedagogické vzdelanie a v súčasnosti učia na rôznych stupňoch škôl. Bývalá tímačka Zuzka K. hovorí: *"aktuálne učím na strednej škole na Orave a práca ma naplňuje. Všetko, čo mi v očiach dnešného sveta rok v tíme vzal, mi bolo neskôr niekoľkonásobne vynahradené: vo forme cestovania, kontaktov, nadštandardných vzťahov a skoncentrovaných skúseností, ktoré mi uľahčujú prácu a vďaka ktorým dokážem predchádzať niektorým problémom."*

Učiteľ Juraj, ktorí bol tiež v tíme hovorí: *"na Španej som našiel novú dimenziu bytia, čo človek v svetskom živote len tak nenájde, ani inteligencia prameniaca z vedomostí ho k tomu neprivedie, nájde ju len v spoločenstve ľudí, ktorí úprimne hľadajú LÁSKU!"*

Marián tímak spomína: *"naučil som sa viac si veriť a vážiť si sám seba. Keď treba mnohé veci zvládnem, aj keď sa na ne necítim. Kúsok od centra, v Banskej Bystrici, som si potom našiel prácu, oženil sa a založil si rodinu."*

Niektorých tímakov skúsenosť s centrom motivovala aby neustále pracovali v Pánovej vinici aj vo voľnom čase napriek tomu, že už majú prácu a rodinu. Jozef M. (bývalý tímak, zástupca za dekanát) hovorí o svojej súčasnosti: *"popri súčasnej profesii manažéra kvality a nákupcu sa stále venujem birmovancom a taktiež snúbencom a rodinám. A najsilnejší zážitok? Keď som bol na Vianoce v DCM, večer sme nestihli dojesť štedrú večeru a boli sme spojení s celou diecézou – jedna pevná linka a jeden mobil (vtedy neboli mobi-*

ly ešte také rozšírené) vyzváňali ostošesť – raz zavolať kňaz, raz biskup, potom animátor z ANIMu, rodinní príslušníci."

Tímačka Katka C. o sebe a svojej premenne hovorí: "predtým som bola uzavretá, viac zakríknutá, neverila som si, mala som túžbu byť lepšou, dokonalou, všetko robiť na 100%, túžila som po uznaní, po pochvale, bola som smutná, náladová, chcela som, aby všetci okolo mňa boli stále so mnou a so všetkým spokojní, lebo inak by ma asi nemohli mať radi... V centre sa tieto veci úplne zmenili, vďaka prístupu všetkých, s ktorými som tam žila, vďaka skúsenostiam, modlitbám, službe, obety... atď. Dopriala by som každému mladému človeku zažiť takúto, minimálne ročnú, premenu - ísť do svojho vnútra, spoznať sa, spoznať druhých a spoznať svoj smer... Som nesmierne vďačná za tento čas - Bohu, otcom, tímakom, ľuďom v centre."

Veronika spomína: "z tichého, často smutného, pesimistického dievčata sa stalo... dievča, ktoré našlo radosť, vieru, nádej a začalo hľadať samé seba."

Ďalšie svedectvá mladých

Okrem mladých, ktorí v centre prežili intenzívne celý rok ako tímaci, uvádzame aj zopár úryvkov zo svedectiev mladých, ktorí prichádzali, resp. prichádzajú občasne, na animátorskú školu, alebo na niektorú z aktivít, ktoré centrum ponúka.

Fero N.: "vďaka formácii v DCM sa mi ľahšie komunikuje na pôde školy, kde v súčasnosti pôsobím, ako aj mimo nej. V centre som nachádzal pokoj srdca v obklopení priateľov, hôr a v tichu večného svetla. Krásne boli duchovné obnovy...po osobnej stránke mi centrum prinášalo radosť."

Ivka B.: "DCM bolo na istý čas mojím druhým domovom, miestom kde som našla lásku, pochopenie a prijatie."

Anka J.: "parádny dobrodružný život to bol. V centre sa dajú robiť veci, čo sa v normálnom svete nedajú."

Evka: "do DCM-ka na Španej som sa zaľúbila na prvýkrát. :)) Krásne miesto, kde tá nikdy neodmietnu, kde nikdy nenájdeš zamračenú tvár, kde na každom centimetri štvorcovom cítiť Božiu prítomnosť. Skvelý tím, skvelí kňazi, otvorené a ochotné srdcia i náruče. V DCM-ku sa aj tie najťažšie problémy zdajú riešiteľnejšie a menšie, prejavuje a realizuje sa tam množstvo talentov, ktoré od nás jedného dňa Pán bude chcieť naspäť. Kedykoľvek tam rada zavítam a pookrejem duchovne aj spoločensky. I love it. :)"

Zuzana: "v DCM som si prvýkrát uvedomila, že som milovaná len preto, že SOM, že nemusím ani nič urobiť a som prijímaná bez ohľadu na to, čo urobím. Že je dôležité moje BYTIE a nie môj výkon. To mi pomohlo najmä viac sa otvoriť Božej láske a prijímať ju."

Margaréta: "DCM mi ukázalo, že keď človeka zavolá Láska po mene, už nemôže zostať takým istým ako predtým."

Miška: "diecézne centrum mládeže mi pomohlo otvoriť sa ľuďom. Ukázalo mi krásu spoločenstva a neskutočnú nádheru toho, keď stredom všetkého je Boh. Stalo sa mojím domom a oázou Božej blízkosti v každej jednej maličkosti."

Veronika: "Špania priniesla do môjho života: iný pohľad a prehĺbenie vzťahu - ja a Boh; nových priateľov; objavila som tam miesto ustavičného prijatia, modlitby, práce, radosti, rozhovorov, pokoja, života naplno :) + úžasná príroda ako bonus k tomu všetkému."

Dominika: "zažila som tu krásne tri dni (duchovné cvičenia), ktoré mi dali veľa. Spoznala som tu veľa skvelých ľudí a utriedila som si myšlienky. Jednoducho povedané, je to skvelé miesto na spoznanie samých seba

a vytvorenie nových priateľských vzťahov."

Lekár Miroslav zase hovorí: *"predovšetkým vďaka centru som spoznal, že byť kresťanom je pritažlivé. Že je to moderné."*

Kristína: *"DCM je domov. Ako malé dieťa beží domov za mamkou, keď si zraní kolienko, tak ja bežím na Španiu, keď mám zranenú dušičku."*

Anna: *"hoci možno nie som častý návštevník DCM, pre mňa predstavuje miesto, kde si môžem oddýchnuť od každodenného kolobehu života a načerpať z troch hlavných zdrojov: z Boha, z milých a ochotných ľudí a z krásnej prírody. Myslím, že centrum prijatia nenesie nadarmo svoj názov, lebo jeho uskutočňovatelia sa snažia naozaj o to, aby sa tam každý cítil prijatý. Veľká vďaka."*

Často sa tímaci a mladí ľudia, ktorí prišli do centra vyjadrovali, že tam zažili Boží dotyk. Ako najsilnejší zážitok Mirka uvádza: *"Aký je môj najlepší zážitok z centra? Je ním prvá spoveď u o. Andreja."*

Duchovné a misijné povolania

Veľa mladých ľudí, predovšetkým tímakov sa postupne zaradzovali do pracovného života, ale aj riešili rozlíšenie svojho životného povolania. Je zaujímavé sledovať ich cesty. Niektorí tímaci¹⁰ sa rozhodli aj pre duchovné povolania:

Marcelka Ch., ktorá po odchode z DCM vstúpila do kandidatúry k Sociálnym sestram hovorí: *"čas v tíme mi pomohol v rozhodovaní v otázke povolania. V tom čase som skúmala, aký je Boží plán so mnou. Cez situácie, ktoré som v centre zažívala, cez modlitbu, som v sebe pocítila túžbu celým srdcom patriť Bohu. Zasvätiť mu celý život s tým všetkým čo je v mne, to dobré i tú bažinu."*

Monika, kandidátka v Kongregácii Dcér Božskej Lásky hovorí: *"pripravujem sa na zasvätený život. Práve čas strávený v Centre na*

Španej Doline, či už v tíme alebo ešte pred tým, keď som pravidelne navštevovala centrum, kde som dostávala duchovný pokrm, lásku, prijatie, sviatosti, rodinu.... položil pre mňa skutočne základ pre duchovný a osobný život."

Gabika, ktorá je v súčasnosti v Kongregácii sestier Božského Spasiteľa hovorí: *"po dvoch rokoch v centre som vstúpila do rehole. Centrum dáva človeku veľa príležitostí robiť veci, o ktorých sa mu nikdy ani len nesnívalo."*

Vďaka stretnutiam, spoločne strávenému času v diecéznom centre pre mládež, vzniklo medzi tímami, ale aj animátormi veľa manželstiev, ktoré sú požehnané deťmi. Peter, ktorý vyštudoval financie hovorí: *"A úplne najviac si z centra cením, že som si tam našiel manželku Zuzku."*

Okrem rehoľných povolaní posunulo centrum tímakov aj v misijnej oblasti. Katka spomína: *"centrum mi pomohlo v postupnej realizácii skrytého sna - ísť na misiu do Afriky. Teraz vidím, že to bolo súčasťou mojej neformálnej prípravy. Po roku v DCM som 2 roky pracovala v nemocnici a potom prišiel čas odchodu do Afriky, kde Boh prehovoril k môjmu srdcu. Našla som tu svoje miesto a túžim tu s Božou pomocou ostať a založiť si rodinu - som zasnúbená s Andrewom, ktorý je pravý krásny čierny Keňan; pracujem ako lekárka v malej nemocnici, ktorú vedie rehoľa Evangelizing sisters of Mary a spolu so snúbencom plánujeme budúcnosť v Keni. "*

Ján Pavol II. vo svojom liste Parati semper, adresovanom mladým ľuďom pri príležitosti roku mládeže 1985 hovorí, že obdobie mladosti je čas, keď sa odhaľuje ľudské ja a s ním spojené vlastnosti a schopnosti. "Pred vnútorným zrakom rozvíjajúcej sa osobnosti mladíka, alebo dievčaťa sa stupeň za stupňom a krok za krokom odhaľuje zvláštna a v istom zmysle jediná a neopakovateľná možnosť konkrétneho ľudského bytia,

do ktorého je akoby vpísaný celý projekt budúceho života."¹¹ O rozvoji osobnosti mladého človeka, ktorý si vplyvom DCM rozvinul, či už svoje zručnosti, schopnosti, či vyformoval charakter, vzbudil silnejšiu motiváciu k dobrému životu s Kristom by bolo možné ešte veľa písať. Načrieť do výrov samotných mladých, ktorých sa v centre vystriedalo neúrekom je možné aj v knihe *Prijmite...*, ktorá vznikla pri príležitosti 15-výročia vzniku DCM, a ktorá je plná vďaka za Božie dielo zvané Diecézne centrum mládeže v Španej Doline.¹²

Zoznam použitej literatúry:

BALÍK, J.: *Na cestě s mladými*. Praha: Paulínky, 2005.

DARMO, A.: *Nové definovanie programových priorit Diecézneho centra mládeže Banskobystrickej diecézy vo svetle apoštolského listu Nuovo mileniou ineunte*. Licenciátka práca. Olomouc: UP, 2007.

DARMO, A. a kol.: *PRIJMITE. 15 rokov skúseností mládeže v Diecéznom centre v Španej Doline*. Ružomberok: Verbum, 2014.

GIUSSANI, L.: *Affezione e dimora*. Miláno : BUR, 2001.

JÁN PAVOL II.: *Parati semper. Mladíkom a dievčatám celého sveta pri príležitosti Medzinárodného roku mládeže 1985*. In.: <http://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/parati-semper/> (13.10.2014)

KARASOVÁ, M.: *Využívanie informačných a komunikačných technológií v súčasnej katechéze*. Ružomberok : Verbum, 2012.

ŽILÍNEK, M.: *Étos a utváranie mravnej identity osobnosti*. Bratislava : IRIS, 1997.

PaedDr. Zuzana Chanasová, M.A., PhD. vyštudovala Učiteľstvo pre 1.stupeň Základnej školy na Pedagogickej fakulte Univerzity Mateja Bella v Banskej Bystrici. Po skončení vysokej školy v r. 1999 - 2002 pracovala ako

tímačka v Diecéznom centre pre mládež na Španej Doline vo funkcii metodika. V r. 1999 – 2001 študovala Formáciu a vedenie spoločností, doplňujúce dialkové štúdium, na Teologickej fakulte Trnavská univerzity. Od r. 2002 – 2005 sa stala internou doktorandkou na Pedagogickej fakulte Katolíckej univerzity v Ružomberku, kde v r. 2006 obhájila Dizertačnú prácu na tému: Využitie geštalt-pedagogiky vo vyučovaní náboženskej výchovy na 1.stupni ZŠ. V r. 2006 – 2008 študovala na Inštitúte manželstva a rodiny Jána Pavla II. v Ríme. V súčasnosti pracuje na Pedagogickej fakulte Katolíckej univerzity v Ružomberku ako odborný asistent a ako externý moderátor v katolíckej televízii TV LUX.

¹ GIUSSANI, L.: *Affezione e dimora*. Milano : BUR, 2001, s. 174.

² ŽILÍNEK, M.: *Étos a utváranie mravnej identity osobnosti*. Bratislava : IRIS, 1997, s. 61.

³ Por. KARASOVÁ, M.: *Využívanie informačných a komunikačných technológií v súčasnej katechéze*. Ružomberok : Verbum, 2012, s. 25.

⁴ Por. BALÍK, J.: *Na ceste k mladým*. Praha: Paulínky, 2005.

⁵ Por. DARMO, A. a kol.: *PRIJMITE. 15 rokov skúseností mládeže v Diecéznom centre v Španej Doline*. Ružomberok: Verbum, 2014, s.13.

⁶ Por. DARMO, A. a kol.: *PRIJMITE. 15 rokov skúseností mládeže v Diecéznom centre v Španej Doline*. Ružomberok: Verbum, 2014, s.14.

⁷ Otec biskup Baláž,

⁸ d.o.Martin Felix,

⁹ d.o.Jozef Vateha,

¹⁰ Por. DARMO, A.: *Nové definovanie programových priorit Diecézneho centra mládeže Banskobystrickej diecézy vo svetle apoštolského listu Nuovo mileniou ineunte*. Licenciátka práca. Olomou: UP, 2007, s. 78.

¹¹ JÁN PAVOL II.: *Parati semper. Mladíkom a dievčatám celého sveta pri príležitosti Medzinárodného roku mládeže 1985*.

¹² Por. DARMO, A. a kol.: *PRIJMITE. 15 rokov skúseností mládeže v Diecéznom centre v Španej Doline*. Ružomberok: Verbum, 2014.

SOUHRA MANAŽERSKÝCH A SPIRITUÁLNÍCH PRINCIPŮ V PRAXI DCŽM

Jan Šimáček

Přednáška vycházející ze znalosti historie i současnosti DCŽM v Příchovicích demonstruje a rozvádí některá styčná témata vlastní rozumu a víře, jak byla a jsou přítomná v životě obdobných středisek. Naznačuje důvody pro využívání manažerských přístupů a způsoby jejich uplatnění, které se zvláště v dnešní době jeví jako velmi potřebné pro jejich další úspěšný život a rozvoj.

1. Úvod – metoda

Téma této přednášky je široké a možná i trochu kontroverzní. Pro zjednodušení jsem zvolil pohled především ze strany ověřených zkušeností a poznatků z dlouholeté činnosti spoluzakladatele, spolupracovníka a poradce center mládeže. **Budu tedy vycházet především z praxe v Příchovicích**, kterou nejlépe znám a **kteřou lze** v podstatné míře i přes dílčí odlišnosti vztáhnout také na jiná centra.

2. Prvotní zkušenosti a kontexty zakladatele (lů)

Je nepochybné, že „archetypem“ dnešních DCZM byly Příchovice se svou 35 letou tradicí života mládeže na faře. Tento život začal vznikat příchodem a působením mého bratra Miroslava Šimáčka. Dalo by se proto hovořit o jeho zakladatelské úloze. Přesnější by ovšem bylo, jak v duchovní tak v přirozené rovině, hovořit o ní jako o úloze spoluzakladatelské, protože **byla mj. do značné míry specifickým vyjádřením kolektivní zkušenosti i spolupráce členů křesťanských společenství**, ve kterých žil. Ta byla cenným zdrojem přinášejícím poznání a moudrost pro dané místo a čas. Na základě víry v evangelní přísliby se v době

vzniku tradice s těmito plody také i počítalo.

V době totality byly pro život křesťanského společenství podmínky, i přes mnohá rizika, v mnohém příhodnější než dnes. Věřící se v nich totiž naučili orientovat. Politický systém, zvláště na venkově, věřící odstavoval na vedlejší kolej, stali se z nich lidé 2. kategorie s omezenými možnostmi realizace ve společnosti a s různou mírou perzekvování. V 70. letech však toto již málokdy dosahovalo fyzicky nebo sociálně likvidačního charakteru. Jedna z přímo terapeuticky působících možností obrany **proti existenční skepsi bylo sdružování se v neformálních společenstvích**, která kromě duchovního programu přinášela většinou i jeho konkrétní aplikace: společenskou realizaci **s velkou perspektivou rozvoje různých forem obohacujícího (obdarovávajícího) života**, možného i v dospělosti - např. pomoci při stavbách bydlení, hlídání dětí, setkávání se a vzájemná podpora maminek, kolování dětského ošacení, půjčování si věcí, nástrojů, pomůcek, atd. Existovaly potvrzující zkušenosti, že takovýto způsob soužití skutečně obohacuje a přináší často pomoc i radost z pomáhání. Navíc mnozí věřili a očekávali, že se postupně najdou další formy, jak takový život dále prohlubovat a rozvíjet tak, aby

získal až **revolučně zápalnou sílu** – schopnost pozitivně měnit společenskou i sociální situaci po prvokřesťanském vzoru.

Dar, ze kterého bratr jistě mnoho čerpal, bylo spontánní **křesťanské společenství mládeže v Chocni**. To bylo těmito ideály i praxí prodchnuto. Vzniklo v roce 1969 jako zcela laické, i když s výraznou podporou osobností z řad kněží (děkan Beneš a vězením prošlí P. J. Kubíček, K. Vyprachtický, J. Knodl...) i mnohých rodičů a katolických intelektuálů, kteří správně cítili, co je pro udržení víry v podmínkách reálného ateizmu pro mládež skutečně potřebné. Mnozí, kteří tímto společenstvím prošli, v něm zažili intenzivní setkání s Bohem i lidmi. Dokonce natolik intenzivní, že o jeho udržení nebo vznik od té doby celoživotně usilovali všude, kde žili.

Bratr tuto touhu specifickým způsobem realizoval od roku 1979 v Příchovicích. **Jedním z důvodů, proč mohl oslovit mladé a vést je ke schopnosti a odhodlání vytvářet společenství, byla vlastní zkušenost s ním i víra ve shora uvedené perspektivy.** Nepochyboval o nich i proto, že znal reálný vzor takového křesťanského společenství a mohl přesvědčivě svědčit o jeho vynikajícím přínosu. Uvědomoval si přitom zmíněné souvislosti a chápal potřebu naplnění i přirozených předpokladů pro vznik obdobně zaměřeného díla.

3. Specifičnost center, místa uplatnění víry i rozumu

Specifičnost center je zapříčiněna mnoha faktory. Ve skutečnosti se dnes jedná o složitou strukturu s mnohoúrovňovými vztahy. Je to dáno mj. i tím, že **v čele DCŽM stojí kněz**. Ten zastává hned několik funkcí, které není vůbec snadné rozumně spojovat. Běžně je totiž farářem (administrátorem místní farnosti) zajišťujícím její duchovní i hospo-

dářskou správu a svátostnou službu farníkům i přijíždějícím „nefarníkům“, dále je **předsedou a statutárním zástupcem sdružení** (spolku), jenž je provozovatelem centra, většinou má ještě i nějakou **další funkci v církvi**, je a musí však být především **bratrem a partákem** pro své týmáky, kterým je ovšem **současně i vedoucím** a obdobně tak musí dobře „vybalancovat“ vztahy směrem ke všem příchozím. Je jasné, že jeho úlohy jsou lidsky obtížně zvládatelné, a to nejen z kapacitních důvodů. Jedná se v podstatě o trvalé napětí dané nutností stálého vyvažování často protichůdných požadavků a rozpoznávání priorit. To vyžaduje stálou pozornost a ostražitost, na jejíž případné krizové signály je nutné včas reagovat. Jsem si jist, že mimo prostředky víry **je proto vždy nutné současně zapojovat i prostředky rozumu. Domnívám se, že v církevním prostředí je jejich absence častěji pozorovatelným problémem** než absence víry. Je to zřejmě tím, že předpoklad víry pro zdar každého díla je (alespoň doposud) obecně chápán a přijímán jako základní podmínka, bez níž nic nelze, zatímco racionalita budí obavu, aby se nestala jakousi její konkurencí, či náhražkou, na kterou se nepřiměřeně spoléhá. Obdobně je to s manažerskými postupy a úlohami, které nemohou být (pokud jsou správně pochopené a neprováděné „pseudomanažersky“) v rozporu s požadavky víry. Naopak. Napomáhají totiž nalézání a dosahování dobra konkretizací – správným vyjádřením lásky. Mnohdy může být a je naopak spirituálně znějícím jazykem snadno proklamováno všelicos neživotného i škodlivého. Setkal jsem se s mnoha případy, kdy jím byla a jsou zastírána závažná pochybení, pohodlnost, neochota i nepřipravenost řešit bolesti a problémy, atd. O žádoucí harmonii rozumu a víry naopak pojednávají například 2. a 3. kapitola encykliky Jana Pavla II. Fides et Ratio: 2. kapitola - Věřím, abych pocho-

pil, 3. kapitola - Snažím se pochopit, abych věřil.

S uspokojením konstatuji, že v praxi DCŽM existuje v tomto směru znatelný pokrok v úsilí o nalézání zmíněné harmonie. Je to jistě dáno i osobní zkušeností zodpovědných, kteří pocítují důsledky správné vyváženosti uvedených principů bezprostředně na vlastní kůži. Pro dokreslení: V počátcích se například pokládala finanční nezajištěnost provozu center bezmála za znak důvěry v Boží pomoc a takřka za nedílnou součást jejich duchovní identity. Dnes je naopak cílem hospodařit alespoň s minimálními provozními rezervami. Došlo se totiž postupně k pochopení, že plýtvání silami (žebrací cesty) při takřka pravidelném hašení akutních finančních problémů spojených s placením faktur za energie je zbytečné a všechny oslabuje. Podobné posuny nastaly i v některých jiných, překonaných tradičních zvycích, kterým se možná přisuzoval nějaký, byť i pochybný, duchovní význam (nepříliš dobrá a hodnotná strava nebo ubohé ubytovací podmínky jako formační projev žité chudoby), na vyšší úroveň pak postoupilo promýšlení, plánování a prezentace vlastních cílů, programu i doprovodných činností.

4. Efektivita jako součást naplňování Božího záměru

Pochopení neškodnosti a naopak přínosu potřebné míry racionality vede k zamyšlení a častějšímu využívání některých manažerských rolí, a to ať už prvoplánově nebo alespoň spontánně jako kontrolního měřítko k určování, reflexi a hodnocení vlastní činnosti.

Pokusím se na výběru několika, z mého pohledu nejdůležitějších, manažerských disciplín naznačit, proč je možný a žádoucí jejich soulad s duchovně orientovanými cíli.

Efektivita

Její nejpodstatnější podmínkou je volba správného cíle. Běžným nástrojem jeho nalezení je rozum osvícený vírou. Cíl může být pochopitelně i přímo zjeven. Ovšem **i k rozpoznání zjevení a jeho rozlišení je potřebný nějaký výkon (účast) rozumu. Volba obecného cíle** není většinou pro věřícího složitá. Může jím být např. úsilí o rozmnožování dobra v souladu s poznanou Boží vůlí. Náročnější bývá rozpoznání a stanovení **specifického cíle**. Jeho určení je mimořádně důležité a je již složitější, a to i pro nutnost jeho konkrétního určení - v případě DCŽM je to třeba obdarovávání mladých lidí (jako konkrétní projev lásky) např.: poskytnutím platformy, kde se mohou rozvíjet, setkávat s věřícími nebo hledajícími vrstevníky, duchovními inspiracemi v pro ně uzpůsobené formě, moudrostí potřebnou pro svou situaci a životní etapu, živou a vytvářenou kulturou, pozitivními osobnostmi, atd. Specifický cíl je specifický tím, že je vlastní pro danou realitu, přičemž zpravidla nabízí něco, co není jinde běžně dosažitelné. Proto neuvádím jako možný specifický cíl center třeba slavení liturgie, rozjímání, modlitbu, meditaci a podobné duchovní praktiky, byť na centrech existují a mají svůj význam – často i zvláštní intenzitu, avšak nejsou zcela specifické. Jsou totiž dostupné (a možná s „nižšími náklady“) i jinde. Správné stanovení specifického cíle je natolik důležité, že stojí za to využít všech rozumových i duchovních prostředků k jeho rozpoznání, včetně využití možností bratrského společenství s jeho přísliby. Často je tento cíl i v duchovních společnostech pojmenován nedostatečně a zvolen špatně. Je proto nutné zvolený specifický cíl stále zkoumat, ověřovat jeho opravdový přínos a potřebnost (**tedy, zda je darem skutečně cenným, potřebným, žádaným a vhodným způsobem poskytovaným – zda jsme také vůbec jeho vhodní dárci?**).

Samozřejmě je pak také velmi důležité jeho pochopení všemi zúčastněnými, ovládnutí prostředků jeho realizace, promyšlení metod a získání potřebných dovedností k jeho účinnému dosahování a naopak neustrnutí pouze na zaběhlé praxi („vždycky jsme to tak dělali“) jen z toho důvodu, že nevyžaduje větší investici sil, prostředků a tvůrčího myšlení. Pěkně to vyjadřuje současný papež František ve své apoštolské exhortaci *Evangelii gaudium* v čl. 33., když mluví o pastoraci: *...„pastorace vyžaduje opuštění pohodlného pastoračního kritéria „vždycky se to dělalo tak“. Vybízím všechny, aby ... odvážně a tvořivě promýšleli cíle, struktury, styl a evangelizační metody svých společenství. Vytýčení cílů bez odpovídajícího komunitního hledání prostředků k jejich dosažení je odsouzeno k tomu stát se pouhou fantazií !!!“* Toto doporučení má, myslím, obecnou platnost.

5. Organizační struktura a kultura jako měřítko

Ať si to připouštíme nebo ne, organizační struktura a kultura se vytváří a vzniká všude tam, kde více lidí spolu žije a jsou pravdivěji spojovány společnou činností. Její úroveň a funkčnost bývá ovšem velmi různá. Je totiž jedním z hmatatelných vyjádření hodnoty a pravdivosti spirituality, úrovně společenství i opravdové péče o dosahování poznaného a zvoleného dobra a vztahu k bližnímu. Sama o sobě buď chtěné dobro podporuje, nebo mu naopak škodí. Pro příklad uvedu alespoň některé důležité oblasti, které určují její „zdraví“. Jsou to především: **způsoby a úroveň rozhodování** (autokratické – konsenzuální?), **kultura komunikace, spravedlivá** (podle potřeby kontrole otevřená) **distribuce zdrojů a úkolů, rozvoj a prospěch na projektech zúčastněných – realizujících osob** (interpersonální vztahy a týmová práce), **dostatečná míra pozornosti věnované nejslabším článkům**

– tedy **solidarita (priorita podle papeže Františka) s nejmenšími a nejslabšími články komunity.**

Zkoumání úrovně těchto oblastí nemůže nebýt i zkoumáním opravdovosti našeho života z víry, nastavováním si zrcadla poznání! To opravdové víře neubližuje, ale naopak velmi prospívá.

6. Vnější vlivy

Pokud jsem se v úvodu relativně obsáhle věnoval historickému kontextu v době vzniku příchovického centra, bylo to proto, že jej pokládám pro další rozvoj DCŽM za důležitý, mj. pro hodnocení a pochopení toho, **co je z dosavadní praxe plně využitelné, a kde je naopak nutné hledat nové formy. Je velmi potřebné dobře analyzovat vnější vlivy a pružně na ně reagovat.**

Společnost okolo nás, a to i v globálním měřítku, se totiž značně proměňuje. Podle mého soudu v současnosti, i přes některé úspěchy, výrazně k horšímu, a to v míře již kritické. Opět pouze zjednodušeně: Je zcela patrný mohutný a sofistický tlak na vyloučení Boha ze společnosti projevující se zpochybněním základních morálních norem, odklonem od všech cenných tradic, zvyklostí, práv a povinností odvozených z přirozeného řádu. Tento tlak je umocněn rozvojem a možnostmi komunikačních prostředků často plně sloužícím lži, programové manipulaci, vnucování pokleslé až nemravné kultury a bezprecedentnímu porušování soukromí (elektronické šmírování, systematické shromažďování dat a jejich zpracovávání a analyzování). Důsledky jsou proto nedozírné a značně komplexní. Způsobují např. rychlý rozklad bezpečnostní stability (války se již ani nevyhlašují, s jejich odůvodněním se agresori dnes již nenamáhají, odhalené lži se zásadně nevysvětlují!) ekonomiky, států, rodin, regionálních pospolitostí, sociálního

uspořádání a v důsledku i celé lidské identity (člověk je posuzovaný především jako ekonomická jednotka měřitelného výkonu, která pokud nedosahuje stanovených parametrů a flexibility, je nepotřebná a přebytečná). Koncentrované mocenské elity si přisuzují a užívají takřka božské pravomoci, když reálně nepodléhají žádné „lidské“ ani institucionální kontrole a soudu. **Především dopad na rodiny s dětmi je v důsledku jmenovaného potom bolestivý. Zodpovědná, běžně vícepočetná, rodina totiž musí maximum svých kapacit věnovat činností prioritně směřujícím k dosažení a udržení alespoň minimálního existenčního zajištění.** Tyto všechny skutečnosti se života i služby DCŽM již významně negativně dotýkají a bude tomu tak stále výrazněji.

V úvodu jsem zmínil jako jednu z podstatných okolností vzniku a úspěšného směřování center mládeže existenci v tu dobu již rozvinutých křesťanských společenství (jako vzoru a zdroji zkušenosti i míst možné realizace poznávaného života), která ukazovala směr - napomáhala konkrétní orientaci a motivaci pro práci v centrech. V současnosti, bohužel, musím kontaktovat, že je jistě i vlivem výše zmíněných proměn pozorovatelný jejich značný úbytek.

Na druhou stranu **je absence vhodných společenství mládeže důvodem nové poptávky po nabídce center, která jsou pro mladé mnohdy jedinou možností setkat se s obdobně orientovanými nebo i hledajícími vrstevníky** a čerpat pro ně přijatelnou formou podstatné - opravdové hodnoty.

Jsou tu tedy přítomny značné obtíže i příležitosti. Je proto velmi rozumné slyšet Františkovu výzvu z čl. 51 exhortace EG jakož i následující rady: „...vybízím všechna společenství, aby si uchovávala stále bdělou schopnost zkoumat znamení doby“.

7. Závěrečná úvaha

Doufám, že jsem alespoň částečně demonstroval styčné body, ve kterých se může pozitivně projevat vyvážené sepětí rozumu a víry v životě center a naznačil tak i smysl úsilí o tuto vyváženost. Existují však i pochyby. Ani ne tak o samotném principu, ale spíše o tom, zda promyšlení, racionalita a z ní i vyplývající určitá manažerská systematickosti je v super dynamické praxi center skutečně možná a reálná. Jejich výkony jdou totiž s přihlédnutím k rozsahu personálních i materiálních možností již nyní často přes hranici rozumně požadovatelných nároků. Domnívám se, že uplatnění alespoň základních manažerských rolí je vzhledem k současným i budoucím výzvám nezbytné a je schopné napomoci efektivitě, která šetří síly a rozšiřuje jejich možnosti. Pro úplnost dodávám, že však ani tyto naznačené přístupy nenahradí pomoc a podporu, kterou centra pro svou činnost nutně potřebují ze strany Boží, církve, společnosti i jednotlivců k tomu, aby mohla zvládnout stále se zvyšující nároky.

Nakonec si dovolím doporučit „nenápadné“ křesťanské vlastnosti a ctnosti, které, myslím, jsou-li rozvíjeny, velmi v praxi podporují vyvážené sepětí rozumu a víry, a které přispívají k jejich posílení. Jsou to:

Spravedlnost, svědomitost, solidarita (soucitnost) a přiměřenost.

Přičemž **spravedlnost** pokládám za největší a nejvíce vše propojující cnost, důležitou i pro její univerzálnost, kdy dává každé osobě ale v širším smyslu i činnosti, věci nebo jiné skutečnosti, co jim opravdu patří (mj. také řád).

Svědomitost je jako jeden z nutných projevů spravedlnosti dnes snad vlastností nejvíce obecně opomíjenou, často i v prostředí

víry, neboť vyžaduje vázanost, odpovědnost a nepřináší přitom mnohdy žádný zvláštní emoční efekt.

Solidarita je zase ve světě převážně orientovaném na soutěž, výkon a dosahování úspěchu hřejivým balzámem lidskosti, Bohu obzvláště milým a lidem velmi potřebným.

Přiměřenost přináší vyváženost a harmonii, směřuje vše k dokonalosti a funkčnosti, tedy ke skutečné efektivitě, je významnou ochránkyní před chaosem, zvláště před tím, který často vzniká sledováním přílišného množství dober bez rozumného uvážení priorit a vlastních kapacit.

Kdykoliv je potřeba učinit nějaké závažné rozhodnutí, zvolit správný cíl, rozlišit hodnotu nabízející se aktivity, vyřešit konflikt

nebo názorový spor, je dobré mít na mysli a uplatnit uvedené ctnosti. **Pomohou zajistit jejich správné pochopení i zvládnutí - doplnit příslušné manažerské postupy a nakonec přinesou i potřebnou míru efektivitu a prospěchu.** Tuto zkušenost mohu osobně potvrdit, a myslím, že ji mohou potvrdit i všichni zodpovědní za nějaká skutečně úspěšná a hodnotná díla.

Mgr. Jan Šimáček po mnoha letech strávených ve veřejné správě nyní působí jako ekonomický a organizační poradce. Je členem několika neziskových organizací zabývajících se podporou eticky hodnotných aktivit pro děti a mládež. Podílel se mj. osobně na vzniku center mládeže Křižovatka v Příchovicích a Vesmír v Deštném v Orlických horách, se kterými doposud spolupracuje.

NOVÝ DOKUMENT O LITURGICKÉ HUDBĚ

Jan Balík

V říjnu 2014 biskupové na svém zasedání schválili dokument s názvem: „Soubor doporučení pro používání liturgické hudby při bohoslužbách, zvláště ve vztahu k mládeži.“ Přinášíme článek, který osvětluje proces vzniku dokumentu, jeho cíle a úskalí. Původně byl psán pro Psalterium. Ve druhé části pak otiskujeme detailní postup přípravy dokumentu.

Dokument obsahuje obecnou část a přílohy, které se věnují specifickému hudebnímu stylu, který v posledních desetiletích využívají nejvíce mladí lidé. Soubor doporučení je předložen jako inspirace pro všechny, kdo se do liturgického dění zapojují.

Proces vzniku

V lednu 2013 pověřila Česká biskupská konference Sekci pro mládež ČBK přípravou dokumentu. Sekce pro mládež sestavila odbornou komisi pro uskutečnění úkolu a komunikovala s členy liturgické komise ČBK. V březnu a dubnu 2013 byla vydána veřejná výzva adresovaná hudebníkům, liturgům a lingvistům k zapojení se do vznikající komise. Výzva byla poslána emailem na nejrůznější adresy a byla distribuována prostřednictvím: www.varhany.org, Psalterium, Varhaník, Středisko pro liturgickou hudbu brněnského biskupství, Jednota Musica sacra a prostřednictvím ACT kurie všech diecézí. Všichni, kteří byli ochotní se zapojit, byli pozváni na pracovní zasedání. Seznamy všech členů viz níže.

Obsah dokumentu

Na prvním zasedání komise bylo po úvodní diskusi rozhodnuto, že dokument bude obsahovat nejen schvalování zpěvů vhodných k liturgii, ale i část teoretickou. Ta v de-

finitivní podobě obsahuje zásady pro výběr liturgické hudby a zpěvu a charakteristiku jednotlivých zpívaných částí mešní liturgie. Důležitou součástí jsou pokyny pro novou tvorbu liturgické hudby. V části, která nese název: Duchovní tvorba a projevy lidové zbožnosti, je pojednáno též o duchovní hudbě, která je využívána mimo liturgii, protože i ta musí ze své podstaty splňovat kritéria, která jí opravňují k použití při křesťanské modlitbě. V závěru Souboru doporučení se nachází kapitola, která stanovuje schvalovací proces nově vznikající liturgické tvorby.

Druhou část dokumentu tvoří přílohy, které se zabývají pouze výsečí liturgické hudby. Jsou v nich schváleny nástroje, melodie ordinárií a zpěvy k liturgickému používání, jak vyžadují Všeobecné pokyny k Římskému misálu.

Plenární zasedání ČBK schválilo k liturgickému používání zpěvníky Hosana I až III a to dle pokynů, které tyto zpěvníky obsahují, zpěvy z Taizé a další výběr z aktuálně používaných písní.

Výhledy

Příloha č. 5 pojednává o přípravě mladých interpretů, kteří se věnují druhu liturgické hudby, o kterém pojednávají přílohy dokumentu. V tomto ohledu bude důleži-

tá spolupráce či propojení již existujících diecézních kurzů pro varhaníky a nově vznikajících kurzů.

Sekce pro mládež ČBK má za úkol vydat Soubor doporučení ve vhodné úpravě pro mladé lidi a připravit pilotní kurz pro mladé interprety. Počítá se, že budou opět osloveni kvalifikovaní odborníci a bude snaha nastartovat dlouhodobý proces kultivace liturgické hudby.

Že dokument bude mít pozitivní vliv na hudební tvorbu lze usuzovat například z toho, že Celostátní setkání animátorů, které se konalo v srpnu 2014, a které využívalo již znalosti dokumentu, bylo dle kritiků provázáno růstem kvality liturgie.¹

Obtíže při tvoření dokumentu

Dokument vnímá liturgickou hudbu v širokém významu, jak se píše v konstituci o posvátné liturgii Sacrosanctum Concilium: „Církev schvaluje všechny formy pravého umění, pokud mají náležitě vlastnosti, a přijímá je do liturgie“ (čl. 112). Liturgická hudba tedy není vázána na určitý hudební nástroj nebo hudební styl, ale úzce souvisí s liturgickým děním.

a) Základní obtíží byla a zůstává terminologie. Pokud se hovoří o tvorbě, která do liturgie postupně vstupuje od 70. let minulého století, není pro ni v češtině přiléhavý a běžně užívaný muzikologický termín. To je důvod, proč není možné ani v liturgické hudbě jasně určit, o jaký druh hudby se jedná. Dalším důvodem nejasné terminologie je skutečnost, že se jedná o hudbu, která se dá zcela logicky rozdělit na mnoho dalších podskupin a proudů (od folku přes rock, gospel až k worshipu).

V německé jazykové oblasti se využívá termín „nová duchovní píseň“. Někteří navrhovali zavést pojem „soudobá rytmická li-

turgická hudba“. Bylo možné také začít používat termín „soudobá křesťanská hudební kultura“, který se vyskytuje v dotazníku Paapešské rady pro kulturu z roku 2014. Navrhované termíny jsou však nejednoznačné a potřebující další vysvětlení.

Existující terminologická nejasnost nakonec byla hlavním důvodem, proč byla teoretická část změněna na zcela obecnou, ve svém celku platnou pro jakýkoliv druh hudby. Byl také vypuštěn úvodní odstavec, který zněl takto: „Dokument se zabývá jak soudobou křesťanskou hudební kulturou², tak i velkým kulturním bohatstvím české duchovní písně a liturgické hudební tvorby. Soudobou křesťanskou hudební kulturou je označován moderní křesťanský zpěv interpretovaný sólistou či křesťanským hudebním souborem. Souborem se rozumí vokálně instrumentální skupina (tradičně označována jako schola, kapela, skupina či sbor), která se podílí na zpěvu a hudební složce liturgie při použití různých hudebních nástrojů.“

V příloze č. 5, která pojednává o vzdělávání v oblasti liturgické hudby, bylo ponecháno toto upřesnění: „Na rozdíl od pokladu posvátné hudby, jenž byl po staletí pěstován a podle nějž ubíhal také vývoj hudby světské, je hudební žánr, jemuž se věnují přílohy dokumentu, poměrně mladý. Proto není a ani nemůže být natolik probádán a katalogizován jako klasický repertoár, na jehož základě byl vzděláván bezpočet hudebníků, skladatelů i hudebních vědců. Vzdělávání v této rovině liturgické hudby je tedy velice důležité a bez něj by nemohl být vytvořen prostor pro další vývoj této hudby. Jeho cílem je umožnit tvorbu nového hodnotného repertoáru, který odpovídá aktuálním potřebám církve.“

Zřejmě bude třeba ještě nějaké doby, než hudební teoretici zvolí terminologii, která bude následně využívána i v liturgickém jazyku.

b) Druhou obtíží, se kterou se autoři potýkali, byla pestrost tvorby. Existuje velké množství zpěvníků s různou intenzitou rozšíření. Od všeobecně známých až po soubory písní jednotlivých hnutí a společenství. Členové komise se rozhodli, že budou respektovat již vykonané odborné hodnocení těch, kteří sestavovali zpěvník Hosana I a II. Proto přejali tehdy zavedené vysvětlivky zkratk označujících vhodnost použití zpěvů a navrhli schválení těchto zpěvníků, při zachování uvedených zkratk, jako celek. Zpěvy v uvedených zpěvnících jsou schváleny vzhledem k jejich všeobecnému rozšíření, dlouhodobému užívání a na základě výběru, který byl při jejich vzniku učiněn.

Ze stejného důvodu bylo navrženo, aby byla schválena i Hosana III, ve které je rozdělení písní zjednodušeno, a k liturgii jsou určeny pouze písně označené kostelem.

Písně z Taizé jsou kvalitní a mohou být používány v liturgii jistě s velkým užitkem. Proto byly schváleny opět jako celek.

Zpěvní Koinonie byl pro svou rozšířenost probrán píseň po písní a byly označeny zpěvy, které lze v liturgii používat. Nové vydání zpěvníku bude tyto značky již obsahovat.

Z dalších zpěvníků byl vybrán a ke schválení předložen reprezentativní, nikoli taxativní, výčet, a to zpěvů, jež plně splňují dle odborné komise uvedená kritéria liturgické hudby. Ke schvalování dalších zpěvů je otevřena cesta a určena procedura.

c) Třetí obtíž je spojena s otázkou, jak formulovat a popsat jazykové a umělecké hledisko zpěvů a styl instrumentalizace. Dokument se spokojil pouze s obecným konstatováním, že je třeba, aby „kvalitnímu teologickému obsahu odpovídalo literární zpracování i umělecká hodnota melodie

respektující přízvuchnost spisovné češtiny apod.“ a že je třeba zvážit „vhodnost zpěvu i způsob instrumentalizace vzhledem k chrámovému či jinému prostotu.“ Je jasné, že jinak bude vypadat instrumentalizace písně v barokním kostele nebo při mši na stadionu či velkém prostranství pod širým nebem. Také je důležité, aby literární zpracování respektovalo kulturu příslušného jazyka a zhudebnění respektovalo zásady hudební nauky. Tvůrci dokumentu se záměrně vyhnuli přesnému výčtu, co to znamená literární a hudební kvalita. Považovali to za nepatřičné ze dvou důvodů. Každý průměrně vzdělaný člověk by měl mít o kvalitě jazyka a základech harmonizace všeobecné povědomí. Druhý důvod spočíval v tom, že posouzení hodnoty kvality písně z umělecké stránky bude vždy do jisté míry záviset na subjektivním dojmu odborníků. Vyjmenování konkrétních hledisek by vytvořilo dojem, že lze jazyk i hudbu, tedy umění, vtěsnat do běžně měřitelných kategorií.

Otevřená otázka

Podnětná připomínka vzešla od pana biskupa Josefa Hrdličky. V textu dokumentu se výslovně neobjevila, protože je zahrnuta v obecných normách. Avšak je žádoucí se jí zaobírat. Velká část aktuální nové tvorby jsou totiž písně, které vznikají v nekatolickém prostředí. Pozitivním dopadem je skutečnost, že autoři pracují s biblickým textem a že zpěv takových písní přispívá k ekumenismu. Na druhé straně, v zájmu budování katolické identity, nelze lacině přecházet do jiných stylů a pojetí tvorby.

Poznámka se jeví jako velice důležitá. Jednak proto, že poukazuje na důvod, proč se nalézají v nové tvorbě tak málo mariánských písní a zpěvů ke svatým, ale též proto, že se v posledním desetiletí objevuje druh náboženského projevu, který nejenže nevychází

z katolické identity, ale je svým přístupem zřejmě více, než si sám přeje, propojen s psychologickým působením. Přesto je svou líbivostí a manipulativním stylem mladými lidmi velice oblíben. Jako příklad je možné uvést slovenský katolický Godzonne³ a český ekumenický festival United⁴. Jedná se o projev, který v budoucnu prokáže svou legitimitu? Či se jedná o styl, který se pohybuje na hranici tzv. nové spirituality; duchovnosti bez církve, propojování transpersonální psychologie se spiritualitou?

V katolické spiritualitě vše směřuje k eucharistické úctě a z ní vychází. Otázka, kterou je třeba se zabývat, zní: je možné takový styl produkce považovat za směřující k eucharistii nebo z ní vycházející? Nejedná se o styl, který je postaven především na společně a jednotně prožívaných emocích? V tomto ohledu je užitečné zmínit slova skladatele Petra Ebena, který hudební kritérium duchovní hudby formuloval takto: „Jednotlivé melodie by neměly být poznamenány duchovností pouze podložením textu s náboženskou tematikou; o duchovním obsahu by měla přesvědčit melodie samotná, i kdyby textu nebylo rozumět.“⁵

Dalším katolickým atributem je snaha, aby vše, co církev v duchovním projevu nabízí, mělo v sobě vnitřní schopnost dispono-

vat účastníky pro zcela svobodné, jedinečné a osobní otevření se Bohu a setkání s ním. Avšak disponovat je něco jiného než psychologicky navozovat a manipulovat.

Závěr

Dokument schválený plenárním zasedáním ČBK je třeba chápat jako počátek cesty a je žádoucí, aby následovala další práce odborníků. Je úkolem liturgické komise pokračovat v práci a připravit podobná schválení i pro jiné žánry. Na Sekci pro mládež ČBK pak zůstává břemeno rozvoje kursů pro mladé interprety, včlenění hudební kultivace do kurzů animátorů a pokračovat ve schvalovacím procesu.

¹ Alespoň několik ukázek lze najít na: https://www.youtube.com/channel/UCELbw6WP_51-05KUhd0Jrc4g/playlists

² Termín používá Papežská rada pro kulturu. Srov. <http://www.cultura.va/content/dam/cultura/documenti/pdf/musica/enquiry.pdf>

³ <http://www.godzonne.sk/>
Godzonne skupina ESPE
https://www.youtube.com/watch?v=RZBLnbgN_DY

⁴ <http://festivalunited.cz/>
https://www.youtube.com/watch?v=n9LOTyCo_98
Obě dvě produkce jsou z různých důvodů podporovány sekcemi pro mládež příslušných biskupských konferencí. United vznikl v ČR na základě spolupráce církvi s cílem nabídnout kvalitní celostátní festival křesťanské tvorby.

⁵ Eben, Petr: Úvodní slovo, Hosana, Portál 1993.

SOUBOR DOPORUČENÍ ČESKÉ BISKUPSKÉ KONFERENCE PRO POUŽÍVÁNÍ LITURGICKÉ HUDBY PŘI BOHOSLUŽBÁCH, ZVLÁŠTĚ VE VZTAHU K MLÁDEŽI

Postup přípravy dokumentu

1) Inspiraci k přípravě dokumentu dal Sekci pro mládež ČBK arc. Jan Graubner na podzim 2012 a týkala se soudobé hudby (kytara).

2) Byla udělána rešerše mezi odborníky: *Jitka Rosypalová, Jiří Hodina, Jiří Kub, Jan Štěpančík, Vladimír a Petr Koronthály, P. Martin Holík, Ondřej Můčka, Jiří Černý, P. Radek Tichý, P. Jan Kotas.*

Přišlo deset připomínek písemně a další byly sděleny P. Balíkovi osobně. Odpověděli: *Martin Holík, Milan Tesař, Jiří Kub, Jiří Hodina, Jan Štěpančík, Ondřej Můčka, Radek Tichý, Jiří Černý, Tomáš Najbrt, Vladimír a Petr Koronthály, Jitka Rosypalová, Štěpán Policer.*

Připomínky měly částečně skeptický charakter a zároveň rozšířily obzor uvažovaného dokumentu.

3) Členové Sekce pro mládež ČBK v prosinci 2012 zvážili připomínky odborníků a odhlasovali, že dokument považují za důležitý.

4) ČBK pověřila v lednu 2013 na 92. zasedání Sekci pro mládež ČBK, aby sestavila pracovní komisi a připravila dokument.

5) V březnu a dubnu 2013 byla vydána veřejná výzva adresovaná hudebníkům, liturgům a lingvistům k zapojení se do vznikající komise. Výzva byla poslána emailem

na nejrůznější adresy a byla distribuována prostřednictvím: *www.varhany.org, Psalterium, Varhaník, Středisko pro liturgickou hudbu brněnského biskupství, Jednota Musica sacra a prostřednictvím ACT kurie všech diecézí.*

Pozn. Kromě toho P. Balík dostal od různých lidí doporučené další odborníky, které oslovil osobně nebo emailem. Většina oslovených z časových důvodů spolupráci odřekla.

6) Z těch, kteří se ozvali, byla sestavena pracovní komise, která měla ve svém průběhu dvě skupiny: ty, kteří se scházeli a aktivně se zapojovali, a ty, kteří byli ochotni připomínkovat práci prostřednictvím elektronické komunikace.

Práce byla provázána komunikací s odborníky na liturgii a s Liturgickou komisí ČBK.

7) První zasedání komise, 20. 5. 2013

První diskuse, dohodnut harmonogram práce a osnova dokumentu.

Účastní: P. Jan Balík,

Martin Klusáček - absolvent Církevní konzervatoře v Opavě, operní zpěvák;

Anna Maršíková - absolventka hudební vědy na Filosofické fakultě v Praze, varhanice, redaktorky varhany.org;

Jitka Rosypalová - absolventka Pedagogické fakulty – hudební výchova a sbormistrovství, AMU - operní zpěv, sbormistryně KaPrů, autorka písní, režisérka hudby na CSM Žďár 2012;

Petr Koronthály – absolvent konzervatoře – klasická skladba, vedoucí scholy, autor;

Anežka Heroldová - studentka Pedagogické fakulty – hudební výchova, vedoucí scholy;

Václav Šablatura - varhaník v Kopřivnici, hrající i se scholami;

P. Aleš Písařovic- absolvent konzervatoře – housle;

Mons. Martin Holík – spoluautor redakčního týmu Hosan;

Ondřej Můčka – studoval liturgickou hudbu v Grazu, varhaník, zpěvák, skladatel, vedoucí Střediska pro liturgickou hudbu v brněnské diecézi, místopředseda Musica Sacra.

Luděk Strašák - varhaník, skladatel a vedoucí scholy;

Marie Světníčková - vedoucí schol, varhanice;

Miroslav Rada - varhaník, kytarista, skladatel;

František Fiala - varhaník a komponista, vyučující na několika konzervatořích.

Řada odborníků vyjádřila ochotu spolupracovat prostřednictvím internetových připomínek:

Milan Tesař – hudební redaktor radia Proglas;

Štěpán Policer – středoškolský učitel hudby, sbormistr skupiny SbM;

Libor Talaš – mladý hudebník;

Zdeněk Drštka – lingvista;

Jan Kováč – hudební teoretik, vedoucí skupiny Credenc;

liturgové: P. Radek Tichý, P. Pavel Kopeček a P. Jan Šlégr.

8) Druhé zasedání komise, 30. 9. 2013

Rozhodnuto o terminologii, upřesněna osnova dokumentu, diskuse nad prvními návrhy dokumentu, rozdělení do dvou pracovních skupin na výběr písní, které dále v mezičase pracovaly. Text dokumentu byl sestaven od účastníků komise a následně byl zpracován P. Balíkem.

Přítomni: Martin Holík, Aleš Písařovic, Libor Talaš, Jitka Rozsypalová, Luděk Strašák, Zdeněk Drštka, Anežka Heroldová, Marie Světníčková, Jan Balík, Ondřej Můčka, Martin Klusáček

Na textu pracovali:

Úvod, mimoliturgická hudba, slovo kněží a mladým interpretům – P. Jan Balík,

O liturgické hudbě (význam, charakter) + o mši sv. - Martin Klusáček (Protože ze skupiny odstoupil, text změnil Zdeněk Drštka. Avšak v závěrečné diskusi s liturgickou komisí byla tato část prakticky vypuštěna.),

Stručná pravidla pro výběr písní k liturgii – Anna Maršíková (dále se nemohla díky mateřským starostem podílet).

Pokyny pro novou tvorbu – Petr Koronthály, Jitka Rosypalová,

Návrh kurzů – Ondřej Můčka.

Závěr – P. Jan Balík.

9) Třetí zasedání, 27. 1. 2014

Podrobná diskuse nad textem dokumentu. Připomínky zapracoval a dokument redakčně upravil Zdeněk Drštka.

Diskuse nad výběrem písní.

Přítomni: P. Jan Šlégr, Mons. Martin Holík, Jitka Rosypalová, P. Jan Balík, Ondřej Můčka, Petr Koronthály, Václav Šablatura, Luděk Strašák, Zdeněk Drštka, Libor Talaš. Marie Světníčková

10) Čtvrté zasedání, 28. 2. 2014

Zapracování posledních připomínek do dokumentu.

Práce nad návrhy výběru písní. Rozhodnuto o výběru písní.

Přítomni: Mons. Martin Holík, Jitka Rosypalová, P. Jan Balík, Ondřej Můčka, Petr Koronthály, Luděk Strašák, Zdeněk Drštka, Libor Talaš, P. Aleš Písařovic, Anežka Heroldová, Marie Světníčková

11) Dokument poslán Liturgické komisi ČBK.

12) Text prošel diskusí členů Sekce pro mládež ČBK, kteří za svou stranu text 26. - 27. 3. 2014 schválili.

13) Písemný posudek a připomínky předložil P. Radek Tichý.

Liturgická komise navrhla též některé změny. Písemně přišly od P. Karla Cikrleho.

14) Setkání užšího týmu a diskuse nad zapracováním připomínek, 28. 4. 2014.

Přítomni: *P. Pavel Kopeček, P. Jan Šlégr, P. Jan Balík, Ondřej Múčka, Luděk Strašák, Mons. Martin Holík.*

Diskuse nad připomínkami s rozhodnutím, které budou zapracovány a které nejsou relevantní.

Na návrh Jana Šlégra bylo přijato, že dokument se dopracuje a stane se obecným do-

kument pro liturgickou hudbu v české církvi s tím, že jeho příloha se bude věnovat nové tvorbě mladých.

V následujících měsících P. Jan Balík, Ondřej Múčka, P. Pavel Kopeček a P. Jan Šlégr zapracovali změny.

15) Předložení dokumentu Liturgické komisi 29. 9. 2014.

16) Zapracovány připomínky liturgické komise, arc. Graubnera a b. Hrdličky. Podíleli se: Jan Šlégr, Pavel Kopeček, Jan Balík a Karel Cikrle.

17) Předložení dokumentu ke schválení na plenární zasedání ČBK, říjen 2014.

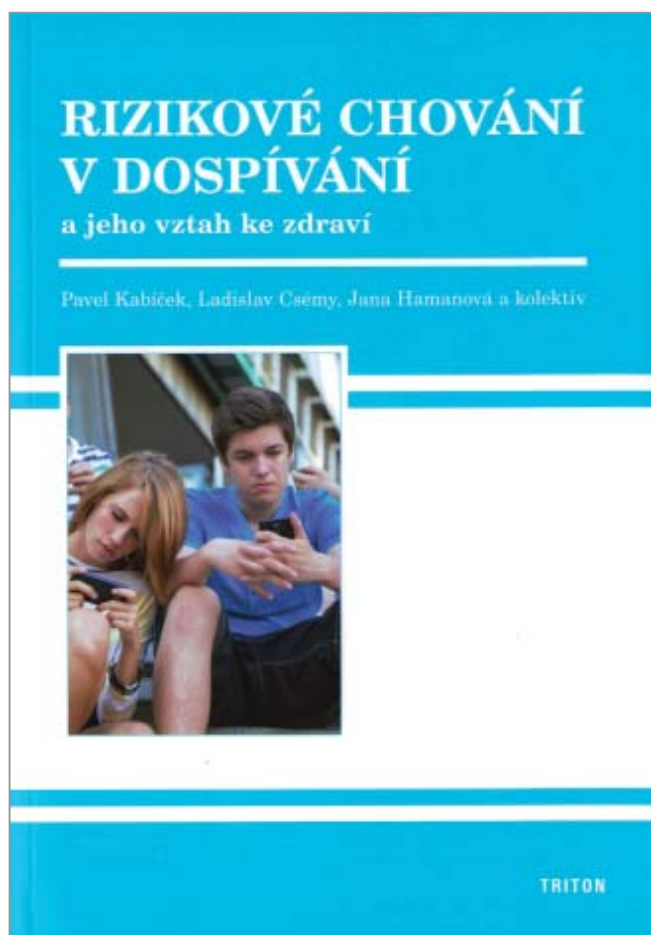
Výhledy:

Sekce pro mládež ČBK začne s odborníky s přípravou kurzů pro mladé interprety.

ANOTACE - RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ V DOSPÍVÁNÍ A JEHO VLIV NA ZDRAVÍ

Autoři: MUDr. Pavel Kabiček, CSc., doc. MUDr. Jana Hamanová, CSc., PhDr. Ladislav Csémy a kolektiv.

Nakl. Triton, Praha, 2014

Kniha je určena pro lékaře, pedagogy, pracovníky s mládeží, rodiče, mládež v pozdním dospívání a další.

Přináší širší odborný pohled na dospívání – s hlediska vývoje tělesného, psychického a sociálního a je zaměřena na fenomén rizikového chování v dospívání (RCH-D). Rozvádí faktory, které usnadňují nebo naopak brzdí jeho vznik, uvádí negativní důsledky RCH-D pro zdraví i pro celkový vývoj dospívajícího, i možnosti prevence.

Syndrom rizikového chování v dospívání je vázán na vývojové problémy tohoto věku. Zahrnuje několik okruhů – oblast psychosociální, návykových látek a reprodukčního zdraví, které mají společné možné příčiny (rizikové faktory) i společné faktory prevence (ochranné faktory). Kniha seznamuje se zákonitostmi biopsychosociálního vývoje v dospívání a podrobně pak osvětluje jednotlivá riziková chování.

Jednotlivé okruhy RCH-D (zneužívání návykových látek, rizikové chování v oblasti sexuální a v oblasti psychosociální) jsou zpracovány především se zaměřením na praktické potřeby doprovázení mladistvých. Proto široká pozornost je věnována návykovým látkám, ale i pohlavním nemocem, otázkám tzv. sexuální výchovy, šikaně, nebezpečím internetu a dalším. Cílem je komplexně informovat a současně poskytovat spolehlivé základy pro účinnou prevenci.

Autoři vycházejí jak z posledních odborných celosvětových poznatků, tak i ze svých dlouholetých zkušeností z práce s dospívajícími pacienty.

Jednotlivé kapitoly jsou napsány renomovanými odborníky, kteří se s projevy a důsledky RCH setkávají, léčí je. Jsou to lidé z praxe, z různých oborů medicíny (např. prof. Papežová – rizikové chování v oblasti stravování, doc. Machala – HIV infekce, prim. Brichcín – sexuální problémy mládeže, prim. Nešpor – patologické hráčství, dr. Teslík – dětský gynekolog z FN Motol

- chronické pánevní záněty, antikoncepce, těhotenství v dospívání, dr. Čáp, psycholog Filosofické fakulty UK Praha, věnující se agresivnímu chování ve školství, zpracoval kapitolu o šikaně), ale také z jiných oblastí společenského života, které interferují s RCH mládeže. Příkladem je mgr. Budínská - pedagog, zabývající se prevencí RCH ve školství nebo doc. Čírtková, psycholožka Policejní akademie ČR, která ve své kapitole analyzuje kriminální chování mládeže. V knize je také praxí ověřený návod pro rodiče, jak se chovat při podezření nebo zjištění, že jejich dítě bere drogy, od primáře Korandy z dětského a dorostového detoxikačního oddělení (Detoxu) Nemocnice Milosrdných sester sv. Karla Boromejského v Praze Pod Petřínem.

Široké veřejnosti se nabízí publikace, ve které najdou mnoho inspirativního. Katolicky smýšlející čtenář a vychovatel bude někdy až překvapen množstvím dat, která jasně poukazují na shodu mezi zdravým životním stylem, jak ho popisují lékaři a jiní odborníci, a životem dle lidské přirozenosti či životem inspirovaným desaterem.

Je třeba ocenit, že se autorům, až na výjimky, podařil hlubší pohled na konkrétní oblast a dokázali překročit běžně presentovaná klišé. Poukazují proto i na ta rizika, která jsou často z mnoha důvodů opomíjena, avšak zároveň odborníky dlouhodobě vnímána.

NABÍZET NÁCTILETÝM ČAS A PŘIJETÍ - 20. KONFERENCE O MLÁDEŽI

Ve dnech 27. – 28. 11. 2014 se v Praze konala dvacátá Konference o mládeži pořádaná Sekcí pro mládež ČBK. Sešli se zde zástupci 49 řeholí, hnutí, církevních škol a různých skupin, které pracují s mládeží a zástupci diecézních center pro mládež. Konference byla letos výjimečná velkou účastí zástupců nekatolických církví.

Odpovědnost za nové generace. Jak předávat víru současným náctiletým? Tak znělo téma letošní konference. Ve čtvrtek dopoledne byly představeny úspěšné způsoby práce s věkovou skupinou 12 - 15 let.

„Vytvářejme pro mladé lidi lákavé a atraktivní aktivity i prostředí, a zároveň vhodnou formou předáváme kvalitní obsah,“ vyzval ředitel festivalu United Petr Húšť.

Účastníci si vyslechli zkušenosti ze skautingu, které přednesla sestra PhDr. Fidelis Dana Jakšičová, PhD. z Kongregace Školských sester de Notre Dame, o systematické práci ve spádové oblasti promluvila Mgr. Ivanka Čiháková. Festival United představil jeho ředitel Petr Húšť. Zkušenosti s dívčím časopisem IN popsala šéfredaktorka Marie Stejskalová. Mgr. Zdislava Vyvozilová představila projekt Etické výchovy ve školách,

která je v souladu s křesťanskými zásadami, na závěr vystoupil P. Radek Gottwald, SDB a mluvil o práci salesiánů v Brně-Žabovřeskách.

„Co nemáš, nepředáš“ – příklad a život vychovatele je nezastupitelný, zaznělo v rámci jedné z diskuzí.

Veškeré příspěvky byly následně účastníky podrobně probrány v diskuzních skupinách. Večer na konferenci slavil mši svatou biskup

Mons. Karel Herbst. Druhý den konference se nesl v duchu přednášky Mgr. Hany Imlaufové na téma: Co náctiletí potřebují a čím žijí.

„Podstatné je, nabízet náctiletým čas a přijetí, neodmítnout rozhovor ani o půlnoci, když se vám to vůbec nehodí,“ vybídla účastníky Hana Imlaufová.

Závěry konference naleznete níže.

Anna Bekárková

Sloužit! Na začátku žalmu, který jsme zpívali, jsou tato slova: „Zpívejte Hospodinu píseň novou“. Co je ta nová píseň? Nejsou to slova ani melodie, ale píseň vašeho života, svolení ke ztotožnění vašeho života s životem Ježíšovým, osvojení si jeho citění, jeho myšlení, jeho jednání. Ježíšův život je životem pro druhé. Je životem služby.

Homilie papeže Františka na závěr SDM Rio de Janeiro 2013

ZÁVĚRY 20. KONFERENCE O MLÁDEŽI

Ve dnech 27. - 28. 11. 2014 se v Praze - Vinoři sešli zástupci diecézí a reprezentanti dalších čtyřiceti hnutí, řeholí a iniciativ pracujících v pastoraci mládeže a zamýšleli se nad tématem: Odpovědnost za nové generace – jak předávat víru současným náctiletým.

Podněty vycházející z konference:

- „Co nemáš, nepředáš“ - nezastupitelná role příkladu a života vychovatele.
- Nabízet náctiletým čas, přijetí a ocenění.
- Zapojovat do aktivit pro náctileté starší kamarády, rodiče i prarodiče.
- Vytvářet pro mladé lidi lákavé a atraktivní aktivity i prostředí a zároveň vhodnou formou předávat kvalitní obsah.
- Vstupovat do kultury mladých a přinášet do ní etické a morální zásady.
- Učit náctileté důležité hodnoty hrou a přirozeným zážitkem.
- Pomáhat náctiletým vytvářet malé soudržné skupiny.
- Nepřipravovat jen akce, ale učit mladé také přebývat v tichu.
- Vytvářet programy cílené přímo na věkovou kategorii 12 – 15 let s tím, že se již nejedná o děti, ale zároveň ani o dospělé.
- Nebát se otázek náctiletých a pravdivě a vhodnou formou na ně odpovídat.
- Jako inspirativní pro náctileté se z dlouhodobé perspektivy jeví skaut, etická výchova (etické fórum) a zdá se být vhodnější práce ve spádové oblasti než pouze v jednotlivých často malých farnostech.
- Prosazovat, aby se sexuální výchova učila v rámci etické výchovy a zároveň v souladu s křesťanskou morálkou.
- Nebát se vyjadřovat nahlas křesťanský názor na genderovou politiku, protože je propagována pouze několika medializovanými jedinci.
- „Kdo chce dávat druhým, musí sám čerpat.“

NAKLADATELSTVÍ PAULÍNKY

Jungmannovo nám. 18, 110 00 Praha 1, tel.: 224 818 757, 733 755 999,
on-line knihkupectví: www.paulinky.cz, objednavky@paulinky.cz,
knihkupectvi@paulinky.cz. Organizacím poskytujeme u knih 15% slevu.

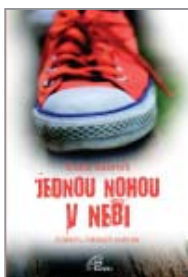
Giulia Gabrieliiová

Jednou nohou v nebi

Zvítězím, i kdybych prohrála

Silné, ale radostné svědectví čtrnáctileté dívky, která vážně onemocněla a po dva roky bojovala o život. I když věděla, že její boj bude asi marný, nesly se tyto dva roky ve znamení radosti ze života, umění vidět věci jinak, než je běžně vnímáme, a prohloubení její víry.

Brož., 112 str., 135 Kč

pustit, abychom mohli milovat v plnosti.

Brož., 64 str., 99 Kč

Jacques Philippe

Cesta důvěry a lásky

Inspirace Terezie z Lisieux pro 21. století

Na mnoha příkladech ze života světice je ukázáno, že některá její vnuknutí jsou cenná i dnes, zejména ve chvílích obtíží a zkoušek.

Brož., 160 str., 179 Kč

Stormie Omartianová

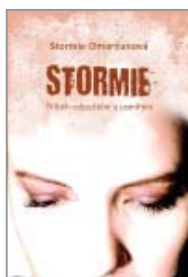
Stormie

Příběh odpuštění a usmíření

Autorčino dospívání bylo poznamenáno fyzickým i psychickým týráním, což ji dohnalo k okultismu, drogám a tragickým vztahům. Jen krok od sebevraždy sdílí s námi bod zlomu a vypovídá o svém uzdravení. Nádherný příběh o tom, jak může Bůh vyvést život ze smrti. Kniha vhodná pro dívky od 15ti let.

Brož., 255 str., 259 Kč

*Další autorčiny knihy v českém překladu pro mládež: **Síla modlitby teenagera***

Papež František

Jednou větou

Svatý stolec založil účet na Twitteru v prosinci 2012 ještě za papeže Benedikta XVI. Tři měsíce nato zde jeho nástupce František zveřejnil svou první zprávu. Knižka zachycuje první půlrok papežovy komunikace, zvl. s nejmladšími křesťany i s jejich nevěřícími přáteli.

Brož., 64 str., 89 Kč

Peter Kreeft

Tolkienovo vidění světa

Křesťanská filozofie Pána prstenů

Dobrodružný a strhující svět Tolkienových děl nelze napodobit. Přitažlivá však může být i „výprava“ do myšlenkového světa tohoto autora, který do svých knih ukryl bohaté křesťanské poselství.

Váz., 336 str., 349 Kč

Salvatore Tumino

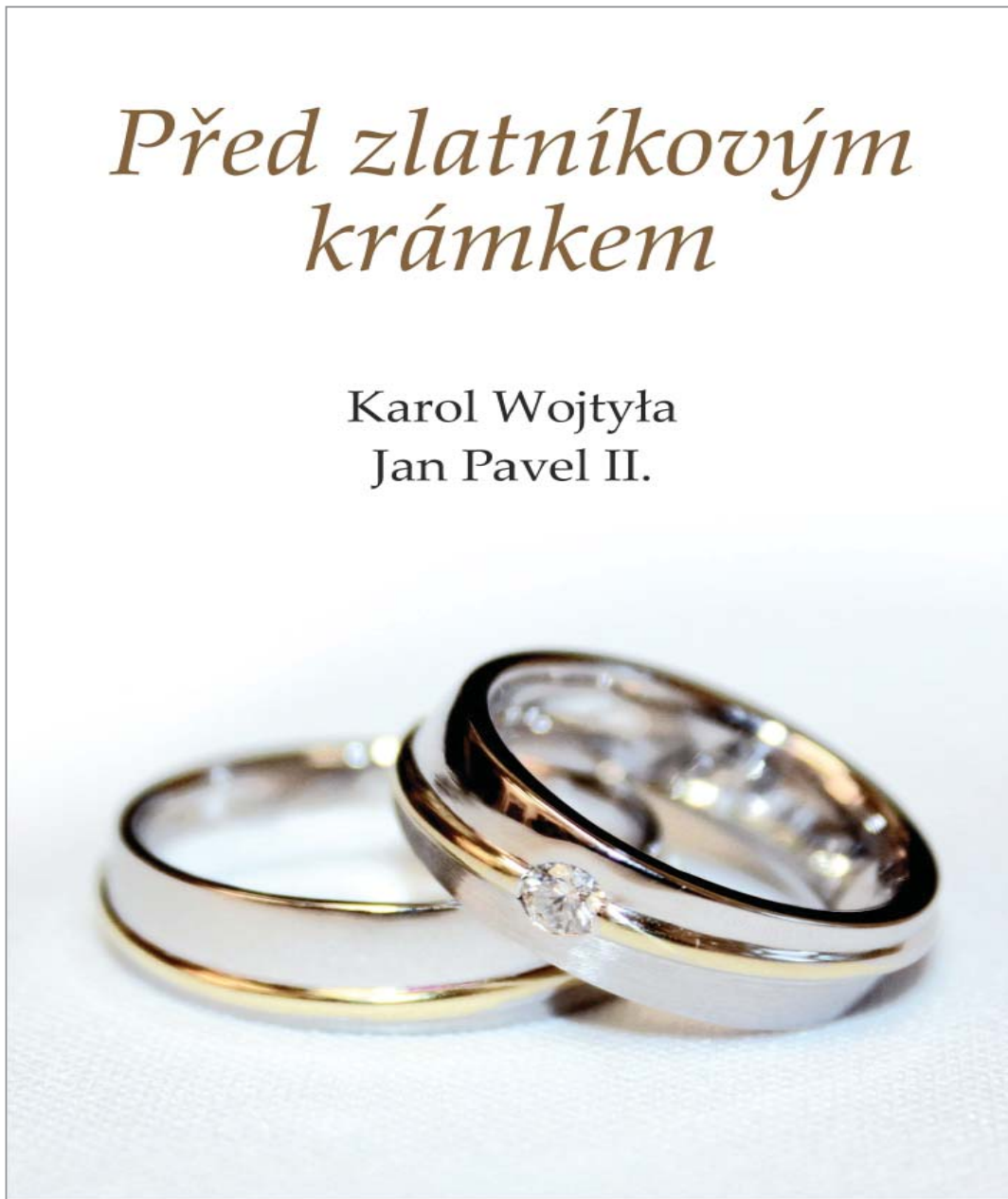
Odpustit otci i matce

Vztah k rodičům netíží jen dospívající, ale i ty, kdo jsou již sami rodiči. Možná, že si sami nepřipouštíme, že je třeba sestoupit do naší minulosti a od-

Před zlatníkovým krámkem

Karol Wojtyła
Jan Pavel II.

„Lidský život se někdy na lásku zdá být příliš krátký.“

Když v roce 1960 v jednom polském časopise vyšla zvláštní divadelní hra o manželské lásce, málokdo tušil, že pod jménem Andrzej Jawień se ve skutečnosti skrývá krakovský biskup Karol Wojtyła, budoucí svatý papež Jan Pavel II.

Co může biskup vědět o lásce? „Vezměte a čtěte“ – a zjistíte, že toho o ní ví překvapivě mnoho...

Kniha vyšla v nakladatelství Paulínky.

XXIX. světový den mládeže
“Blahoslavení chudí v duchu, neboť
jejich je nebeské království.“ (Mt5,3)

Vydává
Sekce pro mládež ČBK a
Asociace křesťanských sdružení mládeže o. s.

Thákurova 3
160 00 Praha 6

